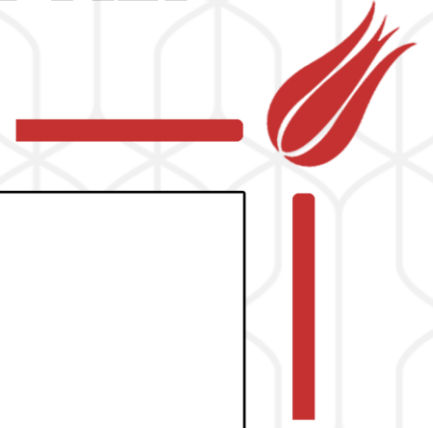

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ

2021-2022 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI

“İLETİŞİM BECERİLERİ” DÜZEY 1 ETKİNLİKLERİ

İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü

2021-2022 Eğitim Öğretim Yılı

“İletişim Becerileri” Düzey 1 Etkinlikleri

İmtiyaz Sahibi

Levent YAZICI

İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü

Genel Yayın Yönetmeni

Eyüp BALYEMEZ

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Şube Müdürü

Yayın Koordinatörü

Lale Pınar ÇORAKLI

Metin BORAHAN

Tasarım

Havvane ŞAMA ÇİÇEK

Yayın Ekibi

Cansu YURT

Havvane ŞAMA ÇİÇEK

Lale Pınar ÇORAKLI

Metin BORAHAN

Özgü AYTEKİN

Serkan AKMAN

Serkan AZAP

Sevil ÖZTAN

Özgü AYTEKİN

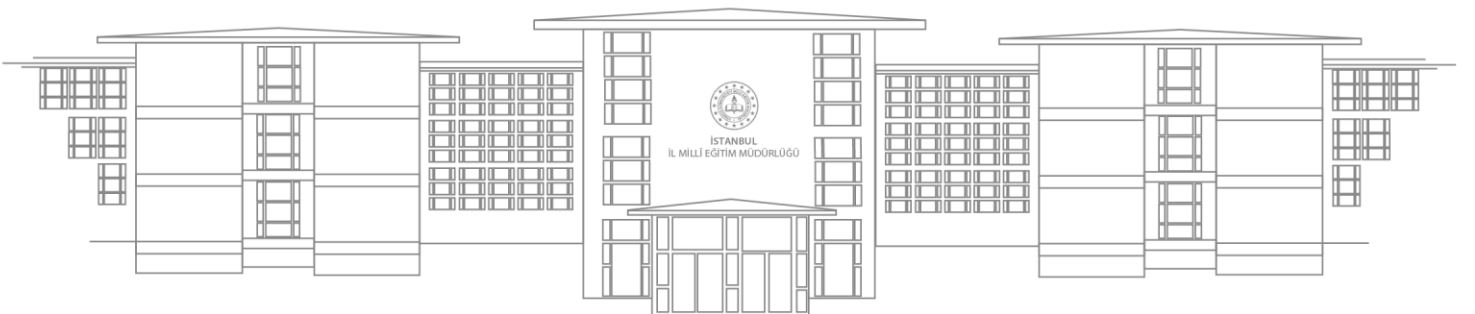
Tülay KARAGÖZ

İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Adres: Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No:1

Sultanahmet Fatih / İSTANBUL

(0212) 384 34 00

ÖNSÖZ

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için tüm öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden yararlanması esastır. Bu kapsamda ülke genelinde hedef çalışmalarının bir bütün ve standart olarak yürütülmesi amacıyla Bakanlığımız tarafından 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri kapsamında hedef çalışmalarına ilişkin standartlar belirlenerek iş akış çizelgesi oluşturulmuştur.

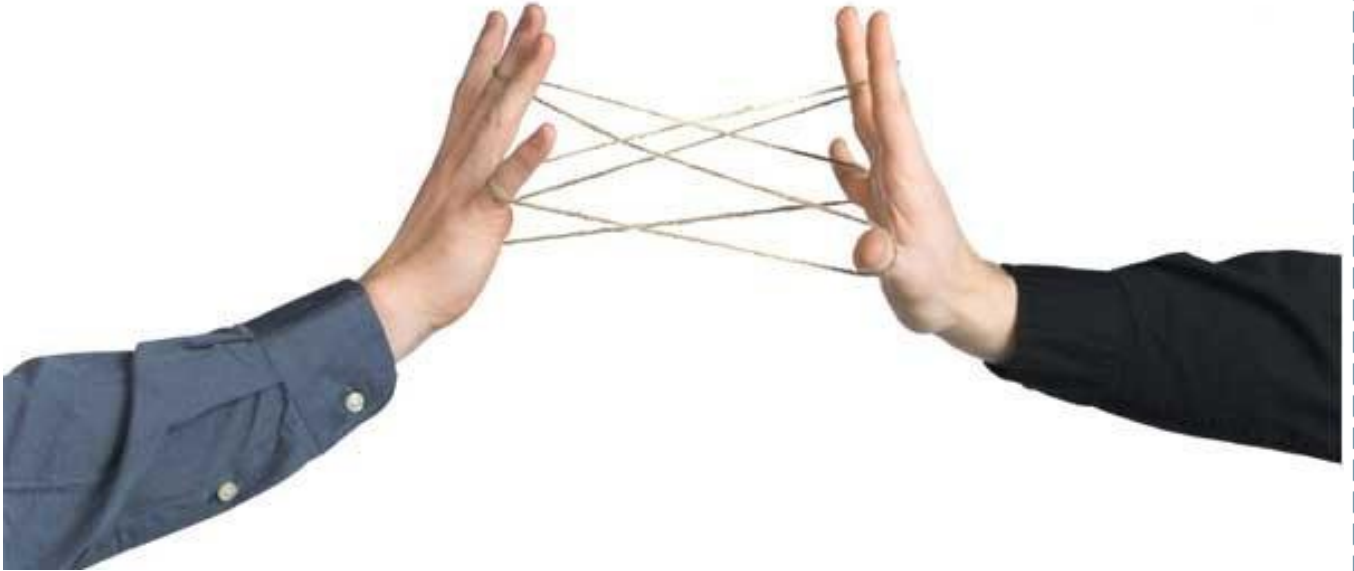
14.08.2021 tarihli ve 31213 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği gereği, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanmasında temel alınmak üzere her eğitim öğretim yılı için hedefler belirlenmektedir. Rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin eğitim kurumlarına özgü çalışmalara daha fazla ağırlık verebilmesi ve belirlenen hedeflere ilişkin çalışmaların daha yoğun olarak sürdürülebilmesi amacıyla 2021-2022 eğitim öğretim yılı için genel ve yerel hedef bir adet, özel hedefler iki adet olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Bakanlığımızca genel hedef “psikolojik sağlamlık” İl Milli Eğitim Müdürlüğümüzce ise yerel hedef “iletişim becerileri” olarak belirlenmiştir.

Belirlenen yerel hedeflerin eğitim kurumlarında planlı, standart ve sürdürülebilir olarak sunulabilmesi amacıyla eğitim içeriklerine ihtiyaç duyulmaktadır. Belirlenen “iletişim becerileri” yerel hedefi için eğitim içeriği hazırlamak üzere İl Milli Eğitim Müdürlüğümüzce eğitim kurumları ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde görevli yeterli sayıda rehber öğretmen/psikolojik danışmanın katıldığı komisyon oluşturulmuştur. Bu komisyon öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine göre okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde öğrenim gören öğrenci ve velileri için 2 faaliyet türünde; öğretmenler için ise 1 faaliyet türünde eğitim içeriği hazırlamıştır.

Oluşturulan bu içerikler birleştirilerek bir bülten oluşturulmuştur. Oluşturulan bu bülten ile okulların psikolojik danışma ve rehberlik servisleri öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine göre okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde oluşturulan bu içeriklerin sene içinde kendi kademesindeki çalışmaların yürütülmesini sağlayacaktır.

	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise
Öğrenci	Masal Okuma	Masal Okuma	Broşür	Broşür
	Sınıf İçi Etkinlik	Sınıf İçi Etkinlik	Seminer	Seminer
Veli	Seminer	Seminer	Seminer	Seminer
	Broşür	Broşür	Broşür	Broşür
Öğretmen	Seminer	Seminer	Seminer	Seminer

ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİ

OKUL ÖNCESİ-İLKOKUL

SINIF İÇİ ETKİNLİK

ETKİNLİK: MERHABA NASILSIN?

HEDEF KİTLE: Anasınıfı – İlkokul (1-2. Sınıf)

YÖNTEM: Eğitsel Oyun, Soru – Cevap, Anlatım

KAZANIM:

- Selamlaşmayı öğrenir.
- Sınıf arkadaşlarıyla iletişim kurar.

ÖĞRENCİ SAYISI: Tüm Sınıf

SÜRE: 20 Dakika

ORTAM: Sınıf

ARAÇ-GEREÇ: Etkileşimli Tahta veya Müzik Çalar, Ses Sistemi

SÜREÇ:

1. Öğretmen/Uygulayıcı etkinliğe başlamadan önce şu açıklamayı yapar;
“ Sevgili çocuklar, bugün hep beraber arkadaşlarımızla selamlaşmayı öğreneceğiz. Şimdi sizlerle bir oyun oynayacağız. Eğlenip oynayabileceğimiz bir müzik açacağım, müzik durakladığında herkes denk geldiği bir arkadaşına ‘Merhaba, nasılsın?’ diyecek. Müzik tekrar başladığında oynamaya devam edeceğiz. ”
2. Müzik açılır, çocuklar oynamaya başlar.
3. Habersiz olarak müzik kesilir ve öğrenciler iletişim kurar.
4. Sınıftaki her öğrenci diyalog kurar ve öğretmen şu soruları sorar;
 - Arkadaşlarınızı karşınızda gördüğünüzde ne sordunuz?
 - Onlarla selamlaşmak size ne hissettirdi?
 - Arkadaşınızın size nasıl olduğunuzu sorması size ne hissettirdi?
5. Öğrencilerden cevaplar alınır.

SINIF İÇİ ETKİNLİK

ETKİNLİK: ANLAT ANLAT KENDİNİ ANLAT

HEDEF KİTLE: İlkokul 3 ve 4. Sınıf

YÖNTEM: Eğitsel Oyun

KAZANIM:

- Sınıf arkadaşlarıyla iletişim kurar.

ÖĞRENCİ SAYISI: Tüm Sınıf

SÜRE: 20 Dakika

ORTAM: Sınıf

ARAÇ-GEREÇ: Top

SÜREÇ:

1. Öğretmen/Uygulayıcı etkinliğe başlamadan önce şu açıklamayı yapar;
“ Sevgili çocuklar, bugün hep beraber arkadaşlarımızla iletişim kurmaya çalışacağız. Şimdi sizlerle bir oyun oynayacağız. Sınıfa getirdiğim bu topu istediğiniz bir arkadaşına atacaksınız. Topu yakalayan arkadaşınız en sevdiği rengi, en sevdiği yemeği, en sevdiği oyunu söyleyip topu başka bir arkadaşınıza atacak.
2. Top bir öğrencinin atması ve başka bir öğrencinin tutması ile başlar.
3. Topun aynı kişilere atılmamasına dikkat ederek öğrencilerin iletişim kurarak birbirini tanınması sağlanır.
4. Sınıftaki her öğrenci kendinden söz ettikten sonra ve öğretmen şu soruları sorar;
 - Arkadaşlarınıza sevdiğiniz renkten, yemekten, oyundan söz etmek nasıl hissettirdi?
 - Arkadaşlarımızla ilgili yeni bilgiler öğrenmek size ne hissettirdi?
 - Yeni birini tanıyabilmek için neler sorabilirsiniz?
5. Öğrencilerden cevaplar alınır.

Uygulayıcıya Not: Top yerine bir yumak da kullanılabilir. Atık kâğıtlar birleştirilerek top da yapılabilir.

MASAL OKUMA

ETKİNLİK: BİR YAPRAK DÜŞTÜ DALINDAN

HEDEF KİTLE: Anasınıfı – İlkokul

YÖNTEM: Okuma, Soru – Cevap, Anlatım

ÖĞRENCİ SAYISI: Tüm Sınıf

SÜRE: 20 Dakika

ORTAM: Sınıf

SÜREÇ:

1. Öğretmen/Uygulayıcı etkinliğe başlamadan önce şu açıklamayı yapar;

“Sevgili çocuklar, bugün size bir masal okuyacağım. Daha sonra bu masal hakkında konuşacağız. Şimdi beni dikkatlice dinlemelisiniz.”

“BİR YAPRAK DÜŞTÜ DALINDAN

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, kalbur ile su taşıdım, sulayamadım. Buğday ekтім, arpa bitti. Keçilerim sarpa gitti. Ne talihsiz insanmışım, zemherinin soğuşunda ateş başımda bitti. Ne yapayım da avunayım derken fikrim aklıma, dilim bu masala yetti.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde uzak diyarlarda bir orman varmış. Bu ormanda yaşayan kudretli bir aslan varmış. Aslan bir gün ormandaki herkesi toplamış ve “Bu ormanın kralı benim!” demiş. Bunun üzerine ufacık tefecik, toparlak, sevimli bir tavşan; uzun kulaklarını oynata oynata “Hayır, benim!” demiş. Bu cesur davranış karşısında orada bulunan diğer hayvanların gözleri büyümiş. Hepsi hayretler içinde kalmış.

Tavşan devam etmiş:

– *Ben çok hızlı koşarım, ormanın kralı kesinlikle ben olmalıyım, diye ısrar etmiş. Bu sırada aslan söze girmiş:*

– *Bu ormanın kralı tabii ki benim. Yıllardır sizi adilce yönetirim. Bu ormanı ben idare ederim. Hem ormanda dalından bir yaprak düşse benim haberim olur, demiş.*

Bizim tavşan düşünmüş taşınmış, e biraz da kaşınmış. Bakmış olacak gibi değil, aslanın sözlerine hak vermiş. Bütün hayvanlar da:

– *Aslan akıllı bir hayvan, ormanı adaletle ve akıllıca yönetebilir. Kral o olsun, demişler.*

Aslan gururla köşesine çekilmiş. Günlük güzellik uykusuna dalmadan evvel yanındakilere:

– *Bu ormanda bir yaprak dahi düşse haberim olacak, ona göre, demiş.*

Günler günleri kovalamış ve güz gelmiş. Güz mevsimi ağaçların yapraklarını dökme vaktiymiş. Eee, hafif bir rüzgâr esince de yaşlı çınar ağacının bir yaprağı düşüvermiş yere. Bunu gören kaplumbağa “Aaa! Bir yaprak düştü dalından, haberi olsun aslanın. Biri, aslana meydan okumaya, onun krallığını almaya geliyor.” diye düşünmüş. Bu haberi aslana iletmek için koşmaya başlamış.

Kaplumbağayı yolda koşarken gören tavşan sormuş:

– *Böyle heyecanla nereye koşuyorsun?*

Kaplumbağa:

– *Hiç sorma, bir yaprak düştü dalından. Aslana haber vermem gerekiyor ama yorulдум. Sen koşup söyle ona, demiş.*

Tavşan başlamış koşmaya. Yolda tilkiyi görmüş:

– *Tilki kardeş, tilki kardeş, çabuk ol! Tilki sormuş:*

– *Ne oldu?*

– *Bir yaprak düşmüş dalından, aslana haber ver! Nefesim kesildi. Ben daha koşamıyorum, demiş tavşan.*

Bu sefer tilki koşmaya başlamış. Epey koşmuş, koşmuş ve yolda geyiği görmüş:

– *Geyik kardeş, çabuk aslana haber ver! Krallığı aslanın elinden alacaklar. Bir yaprak düşmüş dalından, demiş.*

Bu kez geyik başlamış koşmaya. Geyik yolda giderken kurbağaya rastlamış:

– *Kurbağa kardeş, çabuk aslana haber ver! Bir yaprak düşmüş dalından, aslanın krallığını elinden alacaklar. Onu tahtından edecekler. Ben yorulдум, artık koşamıyorum. Sen yetiş, demiş.*

Bu sefer kurbağa koşabildiği kadar koşmuş, sıçramış. Koşarken yolda sincaba rastlamış ve ona şöyle demiş:

– *Sincap kardeş, ne olursun git, aslana haber ver! Aslanın krallığını elinden alacaklar.*

Onu öldürecekler. Bir yaprak düşmüş dalından, haber ver!

Sincap da koşmaya başlamış. Yolda serçeye rastlamış:

– *Serçe kardeş, çabuk aslana haber ver! Bir yaprak düşmüş dalından, demiş.*

Serçe de kartala haber vermiş. Kartal, kanatlarını çırpa çırpa aslana doğru gitmiş. Yolda kirpiyi görmüş:

– *Kirpi kardeş, ben uçmaktan yorulдум. Bir yaprak düşmüş dalından, aslanın krallığını elinden alacaklar. Koş, haber ver, diye ondan yardım istemiş.*

Kirpi hızlı hızlı aslanın inine girmiş:

- *Çabuk aslan kardeş! Aslan şaşkın şaşkın bakıp:*
- *Ne oldu, diye sormuş. Kirpi cevaplamış:*
- *Bir yaprak düşmüş dalından, seni krallığından edecekler. Aslan:*
- *Kim söyledi? Kirpi:*
- *Ormandaki hayvanlar söyledi.*

Aslan çıkıp hayvanları bulmuş. Bu haberi ilk kimin çıkardığını onlara sormuş.

Kaplumbağa:

- *Yaprağın düştüğünü ben görüp haber vermek için yola çıktım, demiş. Aslan kaplumbağaya dönerek:*
- *Neden bu haberi bana vermek istedin peki, diye sormuş. Kaplumbağa:*
- *Toplantıda sen demedin mi yaprak düşse dalından haberim olsun diye? Ben de yaprak düştü, krallığını elinden alacaklar, tahtın elinden gidecek diye sana haber vermek istedim, demiş.*

Aslan düşünüp tüm hayvanlara şöyle seslenmiş:

- *Arkadaşlar! Tamam, beni bu kadar sevmenize çok memnun oldum. Ben de sizi seviyorum ama bir şeyi anlamadan, dinlemeden hareket etmeyin. Ben size “Dalından bir yaprak düşse haberim olsun.” dedim. Ama bunu sebebini bilmeden, nedenini sormadan, emin olmadan kendinize göre bir sebep uydurmanız için söylemedim. Yaprak düştüyse dalından, güz geldiği için düştü. Bu, tahtımdan olacağım anlamına gelmez ki. Bir sözü doğru anlamadan arkasına düşenin sonu hem pişmanlık hem yorgunluk olur, diyerek gülümsemiş.*

O günden sonra ormandaki tüm hayvanlar bir şeyin aslını öğrenmeden harekete geçmemeleri gerektiğini anlamışlar ve mutlu mesut yaşamlarına devam etmişler.

Gökten üç elma düşmüş. Biri masalı anlatanın, biri dinleyenin, biri de sözün özünü anlayanların başına...”

2. Öğretmen/Uygulayıcı masal bitince şu soruları sorar:

“Kaplumbağa yaprağın düştüğünü gördüğünde ne düşündü?”

“Peki ilk önce ne yapmalıydı?”

“Bu masaldan ne ders çıkarmalıyız?”

Bu masal “MEB Anadolu Masalları Projesi”nden alınmıştır. Telif hakkı MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne aittir. İzinsiz kopyalanamaz, çoğaltılamaz.

SUNUM YÖNERGELERİ

ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİ SUNUMU YÖNERGE

- 1) Sunumu yapacak olan eğitimcinin ya da uzmanın (psikolojik danışman/rehber öğretmen veya sınıf rehber öğretmeni) sunum yapmadan önce tüm slaytları tek tek incelemeli ve sunuma hakim hazır olmalıdır. Sunum öğrencilerle birlikte interaktif (etkileşimli) ilerlemelidir.
- 2) Öğrencilerin dikkatini çekebilmek ve iletişim sürecini başlatabilmek için sunumu yapacak olan eğitimcinin ya da uzmanın (psikolojik danışman/rehber öğretmen veya sınıf rehber öğretmeni) sunuma öncelikle öğrenci görüşünü alarak ve doğru ve yanlış cevap ayrımı yapmadan «başka neler olabilir?...gibi» sorular sorarak öğrencinin sorgulayarak düşüncesini paylaşmasını sağlaması beyin fırtınası ile başlaması önemlidir. (Slayt 3-Sunum Başlangıcı)
- 3) Slayt 8’de Birden fazla öğrencinin katılımı için teşvik edici olunmalıdır.
- 4) İletişim hataları kısmı anlatılırken sunumu yapacak olan eğitimcinin ya da uzmanın (psikolojik danışman/rehber öğretmen veya sınıf rehber öğretmeni) çocuğun dünyasına uygun (bilişsel ve duygusal boyutta) örnekler vererek açıklaması konunun anlaşılması ve özümsemesi açısından önemlidir.(Slayt-10 ile Slayt-11)
- 5) Etkili iletişim becerileri kısmı anlatılırken sunumu yapacak olan eğitimcinin ya da uzmanın (psikolojik danışman/rehber öğretmen veya sınıf rehber öğretmeni) etkili tepki vermeye örnek olarak çocuğun dünyasına uygun (bilişsel ve duygusal boyutta) gündelik hayattan örnekler vererek açıklaması konunun anlaşılması ve özümsemesi açısından önemlidir. Örneğin; arkadaşları ile ilgili hobilerle ilgili sohbet örnek verilebilir. (Slayt-14)
6. Sen dili ve ben dili anlatılırken öncelikle öğrenci görüşleri alındıktan sonra ortaokul ve lise düzeyinde örnekler verilerek açıklanmalıdır. Sen dilinin suçlayıcı yargılayıcı olduğu değinildikten sonra kişiyi sorgulamadan savunmaya geçirebileceği; ben dilinin ise kişinin hissettiği ve düşüncelerinin karşı taraf için anlaşılmasına sebep olabileceği ve karşı tarafın kendi davranışlarını sorgulamasını sağlayabileceğine dikkat çekilmelidir. Ortaokul öğrencisi için örnek durum: «Kalemimi izinsiz aldın! Ne biçim insansın!» Yerine İzin almadan kalemimi kullanman beni rahatsız etti ve bu nedenle sinirlendim. İzin alsaydın kalemimi paylaşabilirdim. Lise öğrencisi için örnek durum: «Yaptığın espiri ile ne kadar düşüncesiz ve duygusuz olduğunu gösterdin!» demek yerine «Bu yapılan espiri ile önemsenmediğimi ve ne hissedeceğimi düşünmediğini algıladım». (Slayt-16)

7. ÇİZ ÇİZEBİLİRSEN ETKİNLİĞİ VE YÖNERGESİ (MEB, 2017)

5. ÇİZ ÇİZEBİLİRSEN

40 dk.

Amaç	Öğrencilerin iletişimde etkili olan sözlü ve sözsüz iletişim unsurlarının önemini kavramasını sağlamak
Malzeme	Öğrenci sayısı kadar kağıt ve kalem

Öğretmene Not

Bu etkinliğin uygulanmasında okul psikolojik danışmanından destek almanız faydalı olacaktır. Görme ve/veya ellerini kullanma konusunda güçlüğü olan öğrenci varsa etkinliği bu öğrencinin katılabileceği şekilde uyarlamamız gerekecektir. Bunun için okulun rehberlik servisine de danışarak ekte yer alan "Özel Gereksinim Duyan Öğrencilere Göre Yapılabilecek Düzenlemeler"e ilişkin öneriler listesini inceleyiniz.

- Öğrencilerden bir gönüllü seçin ve gönüllü öğrenciyi sınıfın önüne çağırın.
- Diğer öğrencilere birer boş kağıt ve kalem verin.
- Gönüllü öğrenciden sınıfa arkasını dönmesini isteyerek etkinliğin sonundaki çalışma kağıdını verin.
- Aşağıdaki yönergeyi verin:

"Sizinle bir oyun oynayacağız. Adı Çiz Çizibilirsen. Şimdi gönüllü olan bu arkadaşına ben çeşitli şekillerden oluşan bir çizim verdim. O size bu çizimi anlatacak ve sizde önünüzdeki kağıtlara çizeceksiniz. Ancak bazı kurallarımız var.

1. Gönüllü arkadaşın arkası dönük olacak ve el kol hareketleri kullanmayacak.
2. Şekli tarif ettiği kağıdı size göstermeyecek.
3. Şekli normal bir ses tonuyla, ses tonunu değiştirmeden tarif edecek.
4. Şekli tarif ederken kullandığı cümleyi bir kere söyleyecek. Yani aynı noktayı bir daha tarif etmeyecek.
5. Siz bu sırada ona soru sormayacaksınız. Sizin sorularınıza, veya "dur" "tekrar et" gibi isteklerinize yanıt vermeyecek."

- Gönüllü öğrenciden arkası dönük olarak, çizim kağıdını gruba göstermeden, şekli tarif etmesini isteyin.
- Öğrencilerin çizimlerinin bitmesini bekleyin.
- Tüm öğrenciler bitirince, öğrencilerden kağıtlarını kaldırmasını isteyin. Sonra gönüllü öğrenciden tarif ettiği kağıdı sınıfa doğru çevirmesini isteyin. Aşağıdaki sorularla devam edin.

"Gördüğünüz gibi şekil çok fazla karmaşık değildi. Ancak çizimleriniz çok benzememiş. Neden böyle oldu sizce? Nasıl olsa farklı olurdu?"

- Öğrencilerin yanıtlarını alın. Öğrencilerden gelen yanıtlara göre aşağıdaki açıklamayı yapın.

“Evet söylediğiniz gibi bunun nedenleri şunlardır:

- 1- Arkadaşınızın arkası size dönüktü. Yüz yüze iletişim sağlamadınız ve göz teması kuramadınız.
- 2- Arkadaşınız el kol ve yüz hareketleri kullanarak size tarif edemedi.
- 3- Siz soru sormadınız.
- 4- Sorduğunuz sorulara veya yorumlarınıza cevap alamadınız.

Bu söyledikleriniz olsaydı çiziminiz kusursuz olacaktı. Aslında kişilerarası iletişim de böyledir. Birbirimizi doğru anlamak için yukarıda belirttiklerimizin hepsini zamanında ve doğru bir şekilde kullanmalıyız. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?”

- Öğrencilerle etkili iletişim unsurları üzerinde tartışın.
- Daha sonra aşağıdaki soru ile devam edin.

“Evet, sizin çiziminiz asıl çizime benzemiyordu. Ancak dikkatimi çeken başka bir şey daha var. Arkadaşınız size tarif ederken, hepiniz aynı şeyleri duydunuz değil mi? Yani birinize başka bir diğerinize başka bir tarif yapmadı değil mi? (Yanıtları alın.) Peki herkes aynı şeyi duydu. Ancak her birinizin resmi birbirinden farklı. Bu sizce neden oldu?”

- Öğrencilerin yanıtlarını alın ve onlara aşağıdaki açıklamayı yapın.

“Tarif aynı olmasına rağmen çizimler farklıydı. Çünkü her biriniz aynı şeyi duydunuz ancak duyduklarınızı yorumlama biçiminiz her birinizde farklı. Yani kulaklarınızla aldığınız bilgiler beyninizde farklı şekilde işlendi. İşte bu da, çizimlerinizdeki farklılığı oluşturdu. Peki bu iletişimde neyi gösterir? (Yanıtları alın.) Bu, karşındakinin anlatmak istediği ile bizim anladığımızın farklı olabileceğini gösterir. Yani aslında “Farklı anladım.” dediğimiz şey. Peki bunu önlemek için ne yapabiliriz?”

- Öğrencilerin yanıtlarını alın ve aşağıdaki şekilde bir açıklama yapın.

Bunun önlenmesi iletişim sürecinde önemli olan diğer bir unsurdur. “Anladığımızı göstermek”. Yani karşındakinin dinlerken ara ara anladığımızı ona göstermeliyiz. Bu şekilde hem iletişimi sürdürürüz hem de doğru anlayıp anlamadığımızı kontrol ederiz. Bu sayede yanlış anlaşılmalarda önlenmiş olur.

Örneğin karşındakine “Öğretmenin anlattıklarını kaçırdın ve benim notlarımı istiyorsun” gibi tepkiler verebiliriz. Aslında biraz önce siz sorular sorarak bunu yapmaya çalıştınız ancak bu kısıtlandığı için başarılı olmadınız.

- Öğrencilerle karşınızdaki kişiye onu anladığınızı göstermenin yollarını tartışın.
- Değerlendirme sorularıyla etkinliği sonlandırın.

?

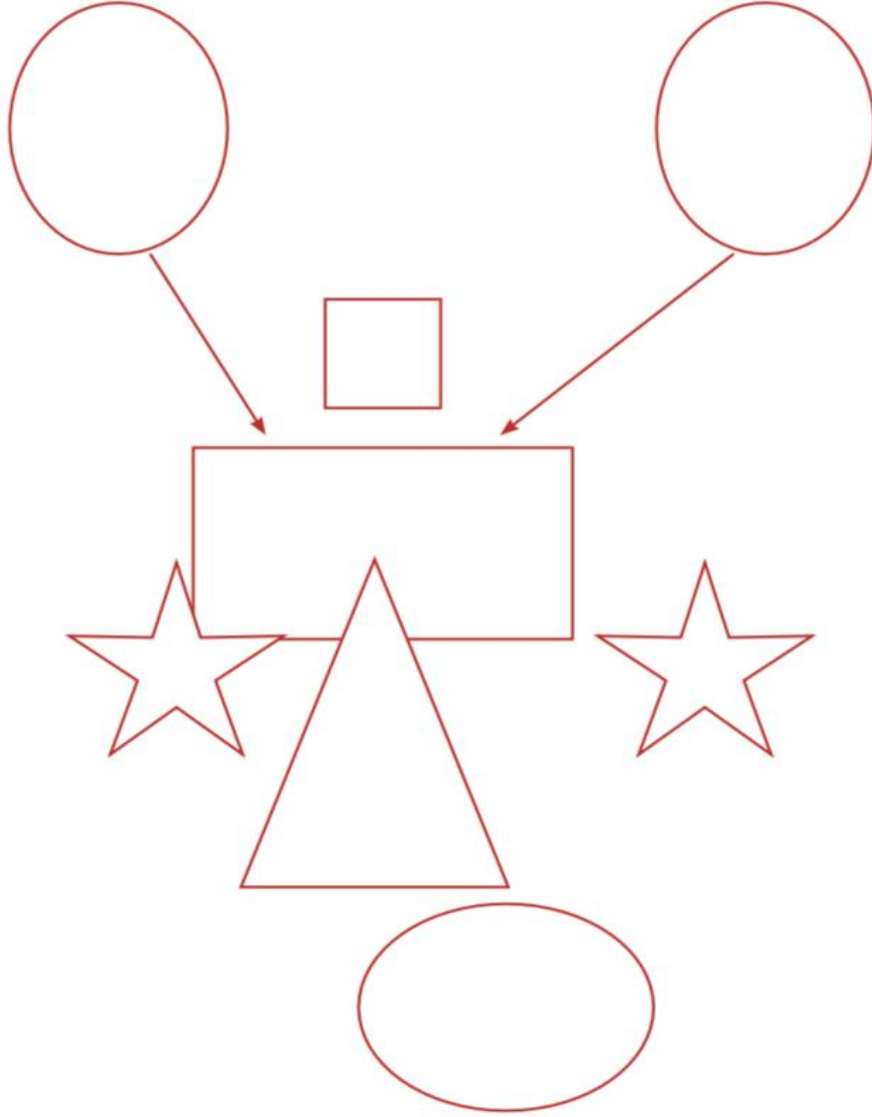
DEĞERLENDİRME SORULARI

- ▶ Bugün burada yaşadığımız gibi günlük hayatta iletişim kuramadığınız veya yanlış bir şekilde kurduğunuz oldu mu? Paylaşır mısınız?
- ▶ Etkili iletişim kurmak için sizce başka nelere dikkat etmeliyiz?
- ▶ Bu etkinliği yapmak size neler hissettirdi?

ÇİZ ÇİZEBİLİRSEN

ÇİZ ÇİZEBİLİRSEN

https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/06160405_OrtaYYretime_Uyum_ProgramY_Uygulama_KYlavuzu_Uyum_Etkinlikleri.pdf

ANAOKULU-İLKOKUL-ORTAOKUL VELİ SUNUMU YÖNERGE

- 1) Öğrencilerimizin İletişim becerilerini geliştirme gerekliliği özellikle salgın sürecinde daha belirgin hale gelmiştir. Bu kapsamda iletişim becerilerinin kazandırılmasında velilerin bilinçlendirilmesi çok önemlidir. Bu kapsamda velilerin çocukları ile nasıl etkili iletişim kuracakları ve iletişim becerini nasıl geliştirebilecekleri üzerinde durulacaktır.
- 2) Sunumu yapacak olan eğitimci ya da uzman sunum yapmadan önce tüm slaytları tek tek incelemeli ve sunuma hakim olmalıdır. Sunum katılımcılarla birlikte etkileşimli ilerlemelidir.
- 3) Temel iletişim becerileri hakkında içerik geniş tutulmuştur. Seminerde görev yapacak eğitimci ya da uzman çalıştığı okulun velilerinin ihtiyaçlarına göre slayt düzenlemesi yapılabilir.
- 4) Çalışma yapacak eğitimci ve ya uzman görev yaptığı yaş kademesine uygun örnekler ile zenginleştirme yapılabilir.
- 5) 3ve 17numaralı slaytlarda veliler ile etkileşim sağlamak adına hazırlanmış soruları velilere yöneltip sürece katılmalarını ve dikkatlerini iletişimin önemine yoğunlaştırmaları sağlanmalıdır.
- 6) 27 ve 28 numaralı slaytlarda Ben dili ve sen dili örneklerini velilerle egzersiz şeklinde yapmanız etkili olacaktır.
- 7) 30,31,32,33, ve 34 numaralı slaytlarda yer alan iletişim engellerinin her koşulda iletişim için engel oluşturacak yaklaşımlar olduğu ve mümkünse hiçbir zaman kullanılmaması gerektiği vurgulanmalıdır.

LİSE VELİ SUNUMU YÖNERGE

- 1) Sunumu yapacak olan eğitimcinin ya da uzmanın (psikolojik danışman/rehber öğretmen veya sınıf rehber öğretmeni) sunum yapmadan önce tüm slaytları tek tek incelemeli ve sunuma hakim olmalıdır. Sunum katılımcılarla birlikte etkileşimli ilerlemelidir.
- 2) 20-21-22-23 ve 24 numaralı slaytlarda yer alan iletişim engellerinin her koşulda iletişim için engel oluşturacak yaklaşımlar olduğu ve mümkünse hiçbir zaman kullanılmaması gerektiği vurgulanmalıdır.

ÖĞRETMEN SUNUMU YÖNERGE

- 1) Sunumu yapacak olan eğitimcinin ya da uzmanın (psikolojik danışman/rehber öğretmen veya sınıf rehber öğretmeni) sunum yapmadan önce tüm slaytları tek tek incelemeli ve sunuma hakim olmalıdır. Sunum katılımcılarla birlikte etkileşimli ilerlemelidir.
- 2) Sunumun 21. Slaytında psikodrama etkinliği yer almaktadır. Bu etkinliğe tüm öğretmenlerin katılabileceği gibi gönüllü olan 3 ya da 6 kişi ile uygulama yapıp duygu paylaşımında bulunulabilir.

Oyun adımları sırayla uygulandıktan sonra katılımcılara şu sorular yöneltilir;

- Karşınızdaki kişiyle iletişime geçerken parazit sizi nasıl etkiledi?
- Ne hissettiniz?
- Bununla nasıl baş ettiniz?
- Ne olmasını tercih ederdiniz?

BASILACAK BROŞÜRLER

**Etkili İletişim,
Kişilerin iletişim
sürecinde kendilerini
ifade edebilmesi,
dinlemesi ve buna bağlı
olarak etkili bir tepki
vermesi olarak
tanımlanır.**

*Gülümsemek iki
insan arasındaki
en kısa mesafedir
(Victor Borge)*

İLETİŞİM BECERİLERİ (Ortaokul) (Öğrenci Bilgilendirme Broşürü)

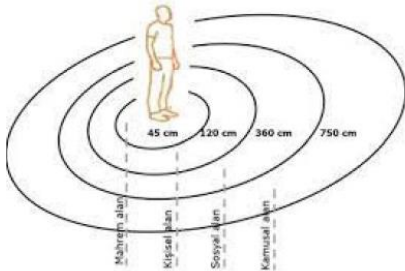

**İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ**

**ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK
HİZMETLERİ ŞUBESİ**

Konuşmak bir iletişim biçimidir ancak, bir iletişim için yeterli tek unsur olmamaktadır. İletişimde sözlü ifadelerin yanı sıra beden dili, jest ve mimikler, kişiler arası mesafe de çok önemlidir.

Kişilerarası Mesafe

Mahrem alan: 0-45 cm
Kişisel bölge: 46-120 cm
Sosyal Alan: 120-360 cm
Ortak Bölge: 360 cm üzeri

Pease (2002)

İyi Bir Dinleyicinin Özellikleri

1. Dikkatini karşıdaki kişiye verir
2. Konuşmacının sözünü kesmeden dinler
3. Göz teması kurar
4. Saygı duyar.
5. Son sözü söylemek için çabalamaz, dinlerken vereceği cevabı düşünmez
6. Dinlerken başka işle uğraşmaz
7. Sözsüz mesajlarıyla da saygı duyduğunu ve önemsendiğini gösterir.
8. Yargılamadan, suçlamadan dinler

İletişim, bilginin, haberin, kişinin, nesnenin karşılıklı olarak bir yerden başka bir yere taşınması anlamına gelmektedir (Köknel 1997).

İletişimde 7 Unsur

1. Samimiyet
2. Açıklık
3. Eksiksiz mesaj
4. Kısa ve Öz Anlatım
5. Somutluk
6. Doğruluk
7. Kibarlık

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Gülümsemek iki insan arasındaki en kısa mesafedir (Victor Borge)

İLETİŞİM BECERİLERİ (Lise) (Öğrenci Bilgilendirme Broşürü)

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK
HİZMETLERİ ŞUBESİ

/istanbulilmem
t i o f

İletişim becerileri sözel olan ve olmayan mesajlara duyarlılık, etkili olarak dinleme ve etkili olarak tepki verme biçiminde özetlenebilmektedir

İletişim becerilerinin doğuştan ve sezgi yoluyla gerçekleştiğini düşünenler olsa da pek çok çalışma iletişim tekniklerinin çoğu öğesinin öğrenilebilir ve öğretilebilir özellikler gösterdiğini göstermektedir.

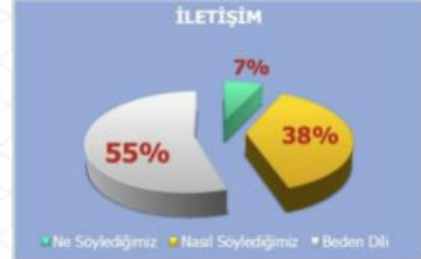
Karşılıklı iletişim, karşılıklı etkileşime yol açar. İnsanlar gönderdikleri mesajlarla başkalarını etkiledikleri gibi, başkalarından gelen mesajlarla da kendileri etkilenmektedirler (Baymur, 1990).

Karşılaşılan kişilerarası ve kişisel sorunların bir kısmı bireylerin duygularını anlatma ya da ilgi ve isteklerini kendileri için önemli olan bireylere iletmede başarısız olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu durum bireyler arasında "iletişim yoksunluğu" veya "iletişim kopukluğu" meydana getirmektedir. Bu yoksunluk ya da kopukluk ile birbirlerini dinlemeyi bırakıp ağız dalaşma girdikleri, zaman zaman da bunu terk ederek birbirleriyle hiç konuşmadıkları gözlenmektedir (Özer, 1995).

İyi Bir Dinleyicinin Özellikleri

1. Dikkatini karşısındaki kişiye verir
2. Konuşmacının sözünü kesmeden dinler
3. Göz teması kurar
4. Saygı duyar.
5. Son sözü söylemek için çabalamaz, dinlerken vereceği cevabı düşünmez
6. Dinlerken başka işle uğraşmaz
7. Sözsüz mesajlarıyla da saygı duyduğunu ve önemsendiğini gösterir.
8. Yargılamadan, suçlamadan dinler

İletişimin daha verimli olmasını sağlayan beceriler, etkili dinleme ve etkili tepki verme olarak özetlenebilmektedir. Etkin dinleme; karşımızdaki bireyin sözel olmayan davranışların (vücut duruşu, yüz ifadesi, hareketleri, ses tonu gibi) gözlemlene ve anlama; sözel mesajları dinleme ve anlama; içeriği dinlemeyi içermektedir (Egan, 1994)

Unutmayın!
Çocuklar büyükleri
dinlemek konusunda
pek iyi değildir.
Ancak onları taklit etme
konusunda oldukça
iyidirler.

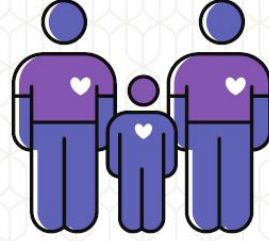

Çocuklarla Kurulan
Etkili İletişim;

Onların Beden ve Ruh
Sağlığını, Sosyal
İlişkilerini,

Gelişim ve
Başarılarını Olumlu
Etkiler

- Gordon, Thomas (1996). E.A.E. Etkili Anababa Eğitimi: Aile İletişim Dili. Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (1994). İletişim çatışmaları ve empati. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 5, 153-156.
- Yavuzer, Haluk (1996). Çocuk Eğitimi El Kitabı. Remzi Kitabevi: İstanbul.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK
HİZMETLERİ ŞUBESİ

[/istanbulmeme](https://www.instagram.com/istanbulmeme)
[/istanbulmeme](https://www.facebook.com/istanbulmeme)

Çocuklarla Etkili
İletişim Kurabilmek İçin;

- Çocuğunuzu koşulsuz kabul edin, koşulsuz sevin.
- Göz teması kurarak, çocuğun anlattıklarını açarak, duygularını dile getirerek, çocukta "anlaşıyorum" hissini uyandırarak etkili dinleyin.
- Konuşurken çocuğun davranışını, o davranışının sonucunu ve sizde hissettirdiği duyguları içeren "ben dili" kullanın.
- Çocuğun yaşına göre gelişim dönemi ile ilgili bilgi sahibi olun.
- Çocuğunuza bir birey olduğunu, fikirlerinin değerli olduğunu hissettirin.

Ebeveynlere
Öneriler

1. Çocuklarınızın konuşmalarını kesmeden dinleyin.
2. Sohbet ederken başka şeylerle ilgilenmeyin.
3. Göz teması kurabilmek için yanına veya karşısına oturun.
4. Anlattıkları şeylere gülüp onları utandırmayın.
5. Duygularınızı gizlemeyin.
6. Çocuğunuz yoğun duygular yaşadığında sakin kalmaya çalışın.
7. Cevabı "evet, hayır" olan sorulardan ziyade açık uçlu sorular sorun.
8. Çocuğunuzla vakit geçirin.
9. Karar verebileceği durumlarda sorumluluğu almasına izin verin.

Sağlıklı İletişim
Kurabilen
Çocuklar

- Kendini tanır, ne istediğini bilir.
- Eleştirilere açık, hoşgörülüdür.
- Beden dilini, mimiklerini, ses tonunu doğru kullanır.
- Kendini doğru ifade eder ve duygularını açabilir.
- Empati kurabilir.
- Etkin bir dinleyici olur.
- Kişiler arası ilişkileri güçlüdür.

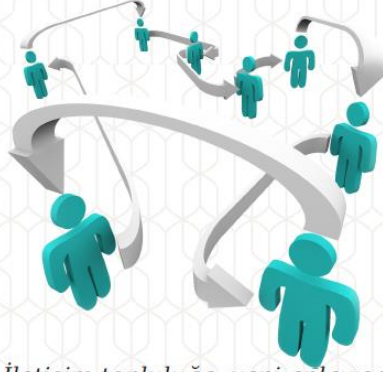
ÖNERİLER

- Çocuğunuza zaman ayırın.
- Aşağılamak, suçlamak, çocuk adına karar vermek yerine, çocuğu dinleyin.
- Göz kontağı kurarak, gülümseyerek kabul belirtisini beden diliyle pekiştirin.
- Anne ve babasının kendisini dinlediğini gören çocuk duygularını ifade etme olanağı bulur.
- Çocuğunuza karşı davranışlarınızda tutarlı olun.
- Çocuğunuza başka çocuklarla karşılaştırmayın.

İLETİŞİMİN ÖNEMİ

- Sağlıklı iletişim çocuğun ruh sağlığı için çok önemlidir.
- Çocuğun iletişim becerileri geliştirmesinde anne babanın rolü önemlidir.
- Çocukla kurulan etkili iletişim onun kendine güveni ve çevresine saygısının gelişimi için en önemli kaynaklardan biridir.
- Ebeveynler çocuklarına kendilerini ifade etme olanağı tanıyarak çocuklarının bir birey olarak özgüven kazanmalarını sağlar.

İletişim topluluğa, yani anlayışa, samimiyete ve karşılıklı değerlemeye götürür. – Rollo May

İLETİŞİM BECERİLERİ (Ortaokul-Lise) (Veli Bilgilendirme Broşürü)

İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK
HİZMETLERİ ŞUBESİ

/istanbulimem
Twitter Instagram Facebook

Etkili İletişim

İLETİŞİMİ KOLAYLAŞTIRAN ETMENLER

1) Kabul: Kabul karşıdaki kişiye verilen değerlerin bir göstergesidir. Olduğu gibi kabul edildiğini hissetmek, sevildiğini hissetmektir. Anne-babanın ergeni bir birey olarak görüp duygu ve düşüncelerine değer vermesi onun da kendini sevmesi ve kabullenmesinde önemli rol oynar.

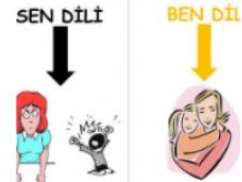
2)Etkin Dinleme: Etkin dinleme iletişimde gerekli ve uygun durumlarda; susma, konuşmaya cesaretlendirme, anlatılanların anlaşıldığını hissettirecek geri bildirimler verme, soru sorma, kendini açma, espri, beden dilini iyi kullanma, empatik olabilme becerilerini içerir.

3) Empati: Bir kişinin kendisini karşıdaki kişinin yerine koyup onun duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecine "empati" adı verilir.

4)Ben Dili: Günlük yaşantıda karşıdaki kişiye yönelik olumsuz duyguları dile getirmek için genellikle "Sana bin kere tembih ettim", "Neden dikkat etmiyorsun?" gibi sen dili ifadeleri kullanılır. Sen dili; öznes 'sen' olan, yargılayan, eleştiren bir dildir.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ

İletişim Becerileri
Öğrenci Sunumu
(Ortaokul-Lise)

İLETİŞİM BECERİLERİ (Sunum Planı)

- ❖ İletişim Nedir?
- ❖ İletişim Kurmaktaki Temel Amacımız Nedir?
- ❖ İletişim Hataları/İletişim Engelleri Nelerdir?
- ❖ Etkili İletişim Nasıl Kurabiliriz?
- ❖ Sen Dili Nedir? Ve Ben Dili Nedir?
- ❖ Etkili İletişim Kuran Kişinin Özellikleri Nelerdir?

Öncelikle biraz beyin fırtınası hadi sohbet edelim 😊

- Sizce iletişim nedir?
- Arkadaşımla her konuştuğumda iletişim kurmuş olur muyum?
- Konuşmadan iletişim kurmak mümkün müdür?

- “Bana doğru bir ses çıkarman, benimle iletişim kurduğun anlamına gelmez.”

David Gordon

Peki iletişim nedir?

- Türk Dil Kurumu'na (2021) göre iletişim; «Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon.» olarak tanımlanmaktadır.

Kısaca iletişimi;

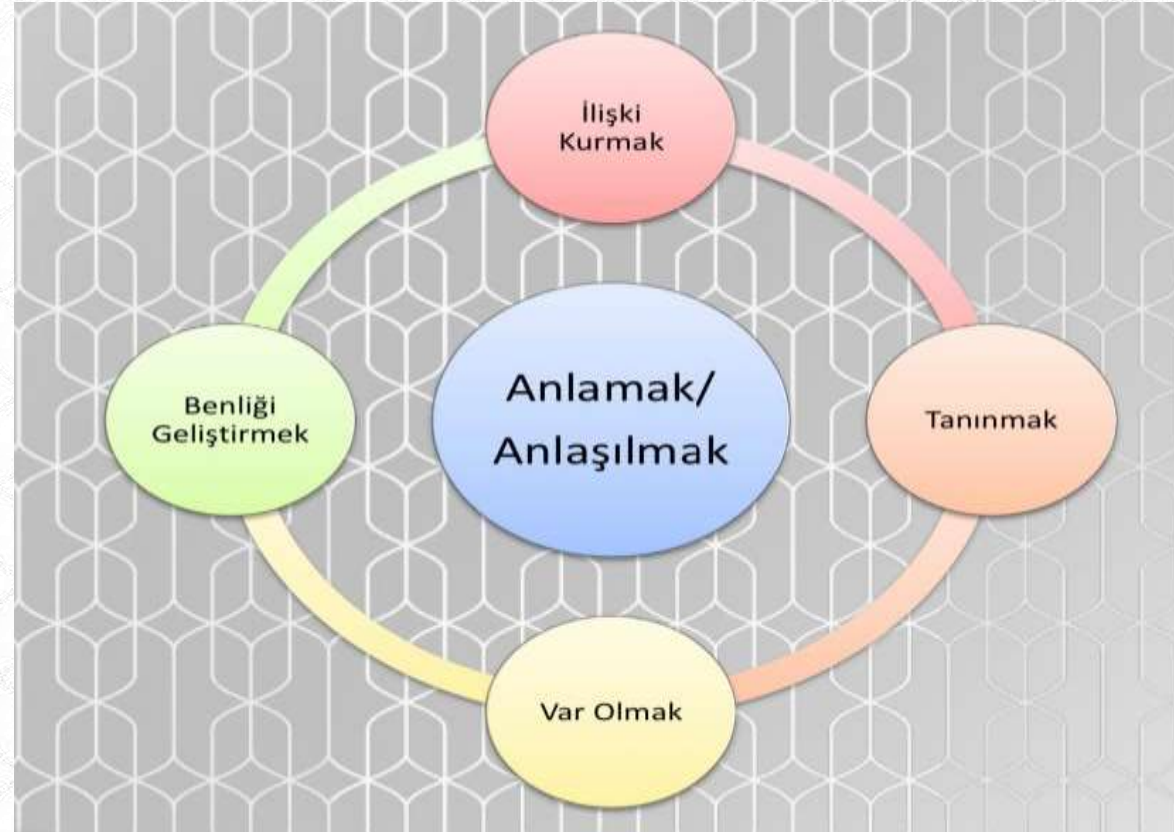
- «Kişiler arasında BİLGİ, DUYGU ve DÜŞÜNCE alışverişidir.»
...Diyebiliriz 😊

En Temel Amacımız;

- «Anlaşılmak ve anlamaktır.»

KİM CEVAPLAR?

- Düşüncelerimizi, duygularımızı ve aktarmak istediğimiz bir bilgiyi peki bazen neden aktaramıyoruz?

«Yani arkadaşımızı, ailemizi ya da çevremizden herhangi birini bazen neden anlamıyor ya da bizler bazen anlaşılmıyoruz?»

ŞİMDİ CEVAP ZAMANI?

- ÇÜNKÜ İLETİŞİM ENGELLERİNE TAKILIYORUZ
VE BAZI İLETİŞİM HATALARI YAPIYORUZ

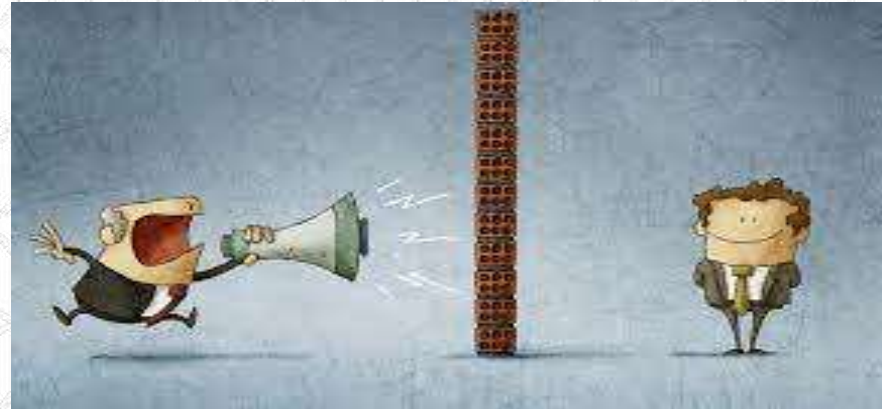
GELİN BU HATALARA BİRLİKTE GÖZ ATALIM 🙄

- Duygularımızın farkında olmadan ya da olumsuz duygular altında iletişim kurmamız (Örneğin; öfkeliyken dinlemek)
- Karşı tarafı(yani arkadaşımızı, anne-babamızı, öğretmenimizi ya da herhangi bir kişiyi) dinlemeden sadece kendimizin sürekli konuşması, karşı tarafın kendini ya da düşüncesini ifade etmesine izin vermemek (geri bildirimsizlik)
- İletişim esnasında konudan sapmak farklı konulardan konuşmak. (Örneğin; arkadaşımız üzüldüğü bir durumu anlatırken bizim sevdiğimiz şarkıcıları anlatmaya başlamamız)

- İletişim kurduğumuz kişi ile göz teması kurmamamız ya da yanlış beden dilini kullanmak
- Alaycı davranmak, anlatılan konuyu küçümsemek, lakap takmak, yargılamak, suçlamak

İletişim Hataları Olmadan Etkili İletişim Nasıl Kurabiliriz?

- Öncelikle **etkili iletişimin** ne olduğunu anlamalıyız;

«Etkili iletişim, kişilerin iletişim sürecinde kendilerini ifade edebilmesi, dinlemesi ve buna bağlı olarak etkili bir tepki vermesi olarak açıklanabilir (Özer, 2011).»

Etkili İletişim

İletişim Hataları Olmadan Etkili İletişim Nasıl Kurabiliriz?

- ❖ İletişimin daha verimli olmasını sağlayan beceriler;
- ✓ İletişimde bulunduğumuz kişilere **saygılı olma**,
- ✓ **Etkin dinleme**; karşıımızdaki bireyin *sözel olmayan davranışlarını* (vücut duruşu, yüz ifadesi, hareketleri, ses tonu gibi) gözlemleme ve anlama; *sözel mesajları dinleme*(Örneğin; *ne söylüyor?*) ve *anlama*(Örneğin; *söylenenin anlamı nedir?*); *içeriği dinlemeyi*(Örneğin; *bize neyi anlatıyor ve neyi anlatmak istiyor?*) içermektedir (Egan, 1994; akt.).

İletişim Hataları Olmadan Etkili İletişim Nasıl Kurabiliriz?

- ✓ **Etkili tepki verme;** iletişime geçtiğimiz kişiyi etkin dinledikten sonra konu ile ilgili geri dönüş sağlama.
- ✓ **Empati Kurma** (Örneğin, arkadaşınızın paylaştığı bir bilgiyi siz paylaşıyor olsaydınız; arkadaşlarınızın nasıl davranmasını isterdiniz? Siz aynı şekilde davranırsanız arkadaşınız ne hisseder?)

İletişim Hataları Olmadan Etkili İletişim Nasıl Kurabiliriz?

- ✓ **Anlaşılır net ifade etme**, birden fazla farklı konuyu aynı anda arkadaşınızla paylaşmak yerine tek tek sırayla konusuna göre açık net bir şekilde paylaşmak.
- ✓ **Beden dilimiz konu ile uyumlu olmalı.** Örneğin; Arkadaşımız üzücü bir olay anlatırken gülmemek
- ✓ *Sen dilinden ziyade* **ben dilini kullanmak**

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Gençler daha önceden hiç duydunuz mu?

Nedir Sen dili?

Ve

Ben dili?

Etkili İletişim Kullanan Kişinin Özellikleri

- ✓ Önemser, anlamaya çalışır.
- ✓ Kabul eder, destekler.
- ✓ Saygı duyar.
- ✓ Yerinde ve uygun sorular sorar.
- ✓ Karşısındaki kişiye güvenir, düşüncelerine ve duygularına önem verir.
- ✓ Sorunun çözümü için birlikte hareket eder.
- ✓ Kişiyi konuşması için fırsat verir.
- ✓ Sözsüz mesajlarıyla da saygı duyduğunu ve önemsendiğini gösterir.
- ✓ Karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerine odaklanır.
- ✓ Temel amacı anlayabilmek ve beraber çözüm üretmektir.

(Özer, 2011, s.21)

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Şimdi etkinlik zamanı?

- ❖ Çiz Çizebilirsen 😊
(MEB, 2017,s.91-93)

KAYNAKLAR

- Balcı, S., & Ersanlı, K. (2006). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolog Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(10), 7-12.
- Gordon, Thomas (1996). E.A.E. Etkili Anababa Eğitimi: Aile İletişim Dili. Sistem Yayıncılık.
- Gordon, Thomas (1996). E.A.E. Etkili Anababa Eğitiminde Uygulamalar. Sistem Yayıncılık.
- Gordon, T., Aksay, E., & Özkan, B. (1993). EÖE: Etkili Öğretmenlik Eğitimi. YA-PA Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). Uyum Etkinlikleri, 91-93.
(https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/06160405_OrtaYYretime_Uyum_ProgramY_Uygulama_KYlavuzu_Uyum_Etkinlikleri.pdf)
- ÖZER, D. (2011). Etkili iletişim becerilerinin sosyal ortama uyum sağlamadaki işlevi: Fırat Üniversitesi uygulaması/Role of effective communication skills in adaptation to social environment: Fırat University application.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri (2021) <https://sozluk.gov.tr/>
- Yüksel Şahin, F. (2010). İletişim becerilerine genel bir bakış. *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*, Editör: Alim Kaya, Ankara: Pegem Akademi, 36-63.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Dinlediğiniz ve katıldığınız için

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ

İLETİŞİM BECERİLERİ VELİ SUNUMU (Lise)

İstanbul,2021

İLETİŞİM NEDİR?

- Genel anlamda iletişim, bireyler arasında bilgi alıp vermek amacıyla gerçekleştirilen sürece denilmektedir.
- Bir başka ifadeyle; duygu, düşünce ya da bilgilerin bireyler, gruplar ve toplumlar arasında akla gelebilecek her türlü yolla (söz, yazı, görüntü, hareketler vb.) karşılıklı olarak aktarılmasıdır.

- İletişim aynı zamanda; iki taraf arasındaki mesaj alışverişidir. Alışveriş iki yönlüdür.
- Her konuşma iletişim değildir. Örneğin; kişiler önerilerini emir şeklinde söyleyip onların bu durum karşısındaki tepki ve davranışlarıyla ilgilenmezlerse burada bir iletişim olamaz.
- Gerçek bir iletişimin içinde, konuşulana anlama ve düşünüleni söyleme vardır.

İLETİŞİMİN AMACI: ANLAŞILMAKTIR.

" Sen ne kadar bilersen bil, senin bildiğin başkasının anladığı kadardır"

Mevlana

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİM SÜRECİNİN TEMEL ÖĞELERİ

- İletişimi başlatan, mesajı düzenleyen ve alıcıya ileten kişi ya da kişilerdir.
- Kaynak durumundaki kişi;
 - Açık, anlaşılır bir dil kullanmalı,
 - İmada bulunmamalı,
 - Suçlama,
 - Yargılama,
 - Genellemeneden uzak durmalıdır.

- Kaynak tarafından alıcıya gönderilen içeriktir. Karşıdaki kişi ya da kişilere söylenmek istenen şeydir.

- Mesajı alan ve onu kendi zihnindeki içeriğe göre çözümleyip algılayan kişidir.
- Alıcının kaynakla ilgili değerlendirmesi, mesajı nasıl algıladığını da etkiler.
- Alıcı ; duyguları ve önyargılarıyla mesajdaki boşlukları doldurur.

- İletişim sürecinde mesajı kaynaktan alıcıya taşıyan araç-gereç, yöntem ve tekniklerdir.
- Bunları şöyle sıralayabiliriz:
 - Görsel kanal
 - İşitsel kanal
 - Dokunsal kanal,
 - Koklama ve tat alma.

GERİBİLDİRİM

- İletişimin ters yönde işleyen kısmı olup, alıcının mesaja tepkisini içerir.
- Bu kez roller değişir; alıcı, kaynak olur ve aynı aşamalar burada da yaşanır.

İLETİŞİM SADECE KONUŞMAK DEĞİLDİR.

Aynı zamanda;

- Neyi,
- Ne zaman,
- Nerede,
- Nasıl, söyleyeceğini bilmek,
- Olayları basite indirgeyerek sunabilmek,
- Akıcı bir dille ve karşıdaki kişiyle göz kontağı kurarak konuşabilmek,
- Dikkati yoğunlaştırabilmek ve karşıdaki kişinin verilen mesajı anlayıp anlamadığını gözlemlemektir.

İLETİŞİM BİR BÜTÜNDÜR

- İletişim, kelimeler, ses tonu ve beden dilinden oluşan bir bütündür.
- Kelimeler “ne” söylediğimizle; ses tonu ve beden dili “nasıl” söylediğimizle ilgilidir.
- İletişimi yapılandırmada, kelimeler aynı kalmak koşuluyla,
 - ✓ kelimeler %10,
 - ✓ ses %30 ve
 - ✓ beden dili de %60 oranında rol oynar.
- İletilerin veriliş şeklinin %90 önem taşıdığı göz önüne alınırsa karşımızdakinin bizi doğru anlaması için ses tonumuzun ve beden dilimizin ne kadar etkili ve önemli olduğunu görürüz.

İLETİŞİMİN TEMEL KOŞULLARI

- İletişim iki insanın birbirini fark etmesi ile başlar.
- Söylenilen/söylenilmeyen, yapılan/yapılmayan her şeyin iletişimde bir anlamı vardır.
- Aynı zamanda tavır ve davranışlar, jestler, mimikler gibi bir çok faktör iletişimi etkiler.
- Bu nedenle iletişimi oluşturan bazı temel koşullar vardır ve bunlara dikkat edilmesi ile etkili bir iletişim kurulabilir.

ETKİLİ İLETİŞİM İÇİN

- İletişim kurulan kişiyi olduğu gibi kabul etmek,
- Etkin dinlemek,
- Empati kurmak,
- Beden dilini doğru kullanmak,
- Doğal ve samimi (içten) olmak gerekir.

AİLE İÇİ İLETİŞİM

- Aile içerisinde bir arada yaşamamanın getirdiği tüm sözlü ve sözsüz diyaloglar aile içi iletişimi oluşturur.
- Sağlıklı aile içi iletişim; bireyin kişilik gelişiminde, kişisel, sosyal ve mesleki yaşamında başarı elde etmesini sağlar.

AİLE İÇİ İLETİŞİM

- Unutmamalım ki anne babalar çocuklarından bekledikleri davranış modeline uygun bir davranış içinde olmalıdır.
- Yani; aile, iletişim becerilerini kullanamıyorsa çocukta iletişim becerilerini kullanamaz.
- İletişim becerilerini kullanamayan kişilerin sosyal çevreleri ile çatışmalar yaşamaları kaçınılmazdır.
- Dolayısıyla anne-babasını örnek alan çocuk da hem ailede hem de sosyal çevrede sürekli çatışma içine girer.

AİLE İÇİ İLETİŞİM

- Anne babasının kendisini dinlediğini gören çocuk önce, kendisine değer ve önem verildiğini, kabul edildiğini, buna bağlı olarak da sevildiğini düşünür. Aynı zamanda çocuk duygularını ifade etme olanağı bulduğundan “anlaşıldım” duygusunu yaşar ve rahatlar.
- Bu durum, hem benlik saygısının artmasını, hem de kendisini dinleyen kişiyle sağlıklı bir yakınlık kurmasını sağlar. Bu sağlıklı mesaj akışı çocuğun ailesiyle bağına güçlendirir ve iletişimin devamını sağlar.
- UNUTMAYALIM; Çocukla iletişim kurmada tek reçete vardır: Onu, gerçekten, yürekten, can kulağıyla dinlemek, onu anlamaya çalışmak ve ona dinlendiğini hissettirmek.

ETKİLİ AİLE İÇİ İLETİŞİM İÇİN

- Çocukla sağlıklı iletişim kurabilmek için çocuğunuzu olduğu gibi kabul edin.
- Kendinizi çocuğun yerine koyarak durumu değerlendirin. Çocuğunuzun duygularını anlamaya, çevreye ve olaylara onun gözleriyle bakmaya çalışın.
- Çocuğunuzun sizden ayrı duyup düşüneceğini, farklı bir yapı ve bünyeye sahip olabileceğini kabul edin.
- Çocuğunuzun gelişim süreci içinde yaşının icabı bazı davranış ve duygularda bulunabileceğini kabul edin. Çocuk yetişkin değildir. Yetişkin gibi düşünemez, davranamaz ama zamanı gelince öğrenir.

İLETİŞİM ENGELLERİ

- Emir vermek - Yönetmek
- Tehdit etmek - Gözdağı Vermek
- Yargılamak - Eleştirmek- Suçlamak
- İsim takmak - Alay etmek
- Karşılaştırmak – Kıyaslamak
- Vaaz Vermek – Ahlak Dersi Vermek
- Öğüt vermek – Çözüm ve Öneri Getirmek
- Nutuk Çekmek – Mantıklı Düşünceler Önermek
- Övmek – İltifat Etmek – Pohpohlamak
- Yorumlamak – Analiz Etmek – Tanı Koymak
- Konuyu Dağıtmak – Oyalamak – Şakacı Davranmak
- Soru Sormak – Sınamak- Çapraz Sorgulamak

EMİR VERMEK-YÖNETMEK

“Benim oğlum okulu bırakamaz, buna izin veremem.”

“Başkalarının yaptıkları umurumda değil, sen en geç 7’de geleceksin.”

- ❖ Korku ya da aktif direnç yaratabilir,
- ❖ Söylenenin tersini “denemeye” sevk edebilir,
- ❖ İsyankar davranışa ya da misillemeye yol açabilir,
- ❖ Çocuğa kendini önemsiz hissettirebilir.

TEHDİT ETMEK- GÖZDAĞI VERMEK

“Eğer o telefonu hemen bırakmazsan, bir hafta eline alamayacaksın.”
“Geçen sefer bu şekilde davrandığında olanları hatırlıyorsun değil mi?”

- ❖ Korku, boyun eğme yaratabilir;
- ❖ Söz konusu sonuçların gerçekten meydana gelip gelmeyeceğini “denemeye” yol açar;
- ❖ Gücenme, kızgınlık, isyankarlığa neden olabilir.

YARGILAMAK- ELEŞTİRMEK- SUÇLAMAK

“Her zamanki gibi yine hatalısın”

“Bu notlar normal, zaten tembelin tekisin”

- ❖ Yetersiz, aptallık, yanlış değerlendirme anlamı taşır;
- ❖ Çocuğun olumsuz bir yargıya hedef olma ya da azarlanma korkusuyla iletişimi kesmesine yol açar;
- ❖ Genellikle çocuk yargı ve eleştirileri gerçek olarak algılar (Ben kötüyüm!) yada karşılık verir. (Siz de daha mükemmel değilsiniz!).
- ❖ Benlik saygısını azaltır.

İSİM TAKMAK - ALAY ETMEK

- “Korkak! Sen de!” ,
 - “Kocaman oldun hala bebek gibi ağlıyorsun.”
-
- ❖ Çocuğun kendini değersiz hissetmesine, sevilmediği kanısına varmasına yol açabilir;
 - ❖ Çocuğun öz-imgesi üzerinde olumsuz etkiler yaratır;
 - ❖ Genellikle karşılık vermeye iter.

VAAZ VERMEK - AHLAK DERSİ VERMEK

“ Sen yine de efendiliğini bozmamalıydın.”

“Ne olursa olsun, büyüklerine saygıda kusur etmemelisin”

- ❖ Zorunluluk ya da suçluluk duyguları yaratır;
- ❖ Çocuğun durumunu daha şiddetle savunmasına yol açabilir; (Kim demiş?)
- ❖ Çocuğun sorumluluk duygusuna güvenilmediği izlenimini verir.
- ❖ Onun değerlerinin önemli olmadığını hissettirir.

ÖĞÜT VERMEK – ÇÖZÜM ve ÖNERİ GETİRMEK

“Ben olsam asla bu şekilde davranmazdım”

“ Onunla kavga etmek istemiyorsan ondan uzak dur, başkalarıyla arkadaşlık et. ”

- ✓ **Öğüt Vermek – Çözüm ve Öneri Getirmek;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Çocuğun kendi sorunlarını çözmekten aciz olduğunu düşündüğümüzü ima edebilir.
- ❖ Çocuğun sorunu bütünüyle düşünüp, değişik seçenekler getirip seçenekleri denemesine engel olabilir.
- ❖ Bağımlılık ya da direnme yaratabilir.

NUTUK ÇEKMEK – MANTIKLI DÜŞÜNCELER ÖNERMEK

“Bak evladım, sen dünyada neler olduğunu anlamak için çok küçüksün.”

“Ben senin yaşındayken evin tüm işlerini ben yapardım.”

✓ **Mantıklı Düşünceler Önermek;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.

- ❖ Savunucu tutumları ve karşı koymayı kışkırtabilir.
- ❖ Çoğunlukla çocuğun iletişimi kesmesine ve artık dinlememesine yol açabilir.
- ❖ Çocuğun kendini beceriksiz ve yetersiz hissetmesine neden olabilir.
- ❖ Bıkkınlık, nefret uyandırabilir.

ÖVMEK – İLTİFAT ETMEK– POHPOHLAMAK

“Bence sınıfın en akıllısı sensin.”

“Senin kadar becerikli bir kişi daha görmedim.”

✓ **Övmek – İltifat Etmek– Pohpohlamak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.

- ❖ Kendinden beklenenlerin çok yüksek olduğunu düşündürebilir.
- ❖ İstenilen davranışı yaptırabilmek için söylenen, içtenlikten yoksun bir manevra gibi algılanabilir.
- ❖ Övgü yokluğu eleştiri olarak algılanabilir.
- ❖ Öven kişiye inancı azaltabilir.

YORUMLAMAK – ANALİZ ETMEK – TANI KOYMAK

“Bence sen bunu sırf ilgi çekmek için yapıyorsun.”

“Tekrar yapmadığın için yeni işlenen konuları anlamıyorsun bence, bundan dolayı derslerden kopup bütün gün telefona bakmak istiyorsun.”

- ✓ **Yorumlamak – Analiz Etmek – Tanı Koymak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken **Yorumlamak ve Analiz Etmek** iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Tehdit edici, tedirgin edici olabilir ve başarısızlık duygusu uyandırabilir.
- ❖ Çocuk kendini korumasız, kısıtılmış hissedebilir ve kendisine inanılmadığı kanısına varabilir.
- ❖ Yanlış anlaşılma korkusuyla iletişimi kesebilir.
- ❖ Yapılan yorum doğruysa çocuk gerçeğin ortaya çıkmasından korkabilir.

KONUYU DAĞITMAK – OYALAMAK – ŞAKACI DAVRANMAK

“Boş ver şimdi bunları, gel seninle güzel bir film izleyelim.”

“Amaann! Keşke dünyayı sen yönetsen.”

- ✓ **Konuyu Dağıtmak – Oyalamak – Şakacı Davranmak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Yaşamın güçlükleriyle savaşmak yerine, onlardan kaçınmak gerektiği mesajını ima edebilir.
- ❖ Çocuğa sorunlarının önemsiz, saçma ve geçersiz olduğu mesajını verebilir.
- ❖ Çocuk bir güçle karşılaştığında açık davranmaktan çekinebilir.
- ❖ Kendisi ile ilgilenilmediğini, kendisine saygı duyulmadığını düşündürebilir.

SORU SORMAK – SINAMAK- ÇAPRAZ SORGULAMAK

“Bu fikirleri senin aklına kim sokuyor? Okula gitmeyip ne yapacaksın?”

“Ne kadar çalıştın? Sadece bir saat mi? Onca vakit odada ne yapıyordun peki?”

- ✓ **Soru Sormak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Yarı doğru cevaplamaya, kaçamak yapmaya, yalan söylemeye yol açabilir.
- ❖ Korku ya da kaygı yaratabilir.
- ❖ Konuşma özgürlüğünü kısıtlayabilir.
- ❖ Kendini köşe sıkıştırılmış hissetmesine sebep olabilir.

ÖNERİLER

- Çocuğunuza zaman ayırın. Çocuğunuzla geçmiş zaman asla boşa geçmiş zaman değildir. Çocuğu sevmek, onunla ortak faaliyetleri paylaşmak, ona zaman ayırmak, onunla birlikte olmaktır. Çocuğu sevmek sözle sevgiyi ifade etmenin ötesinde, eylemle bu duyguyu ona yaşatmaktır.
- Çocuğunuzla birlikte olduğunuz zaman tüm dikkatinizi ona yoğunlaştırın. Bu nedenle de, başka bir işle meşgulken değil, kendinizi rahat hissettiğinizde çocuğunuzla ilgilenerek, anne ya da baba olmanın keyfini çıkarın.

ÖNERİLER

- Aşağılamak, suçlamak, çocuk adına karar vermek yerine, çocuğu dinleyin.
- Göz kontağı kurarak, gülümseyerek kabul belirtisini beden diliyle pekiştirin. Böylelikle çocuk “kişiliğine saygı duyulduğunu” düşünerek iletişimini sürdürür.
- Anne ve babasının kendisini dinlediğini gören çocuk duygularını ifade etme olanağı bulur. Aldığı tepkilerle “anlaşıldım” duygusunu yaşar. Böylelikle rahatlar.

ÖNERİLER

- Çocuğunuza karşı davranışlarınızda tutarlı olun. Kendi içinizde çelişkili davranışlarda bulunmanız ya da anne ve babanın birbiriyle çelişen biçimde davranması, çocuğu “doğruyu bulma” konusunda zorlar.
- Çocuğunuzu başka çocuklarla kıyaslamayın. Çocuk, anne babası tarafından önemsenmek, değerli bir insan olarak kabul edilmek ihtiyacındadır. Onun diğer çocuklarla kıyaslanması, kendini değerli bir insan olarak görmesini engeller. Çocuğun kendine özgü, bağımsız bir birey olarak kabul edilmesi, ruh sağlığının temelini oluşturur.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

UNUTMAYALIM

İLETİŞİM BİR BECERİDİR VE ETKİLİ İLETİŞİM ÖĞRENİLEBİLİR!

- AÇEV (2004) Anne Destek Eğitimi El Kitabı.
- Baymur, F. (1994). Genel psikoloji. İnkılap Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2002). İletişim Donanımları. Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2016). Geliştiren Anne-Baba. Remzi Kitabevi.
- Dökmen, Ü. (1994). İletişim çatışmaları ve empati. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. ve Korkmaz, A., (1990). İletişim ve Toplum, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Gordon, Thomas (1996). E.A.E. Etkili Ana-baba Eğitimi: Aile İletişim Dili. Sistem Yayıncılık.
- Gordon, Thomas (1996). E.A.E. Etkili Ana-baba Eğitiminde Uygulamalar. Sistem Yayıncılık.
- Maxwell, J. C., Dornan, J., & Dizman, D. (2007). Etkili insan olmak. Sistem Yayıncılık.
- Yavuzer, Haluk (1996). Çocuk Eğitimi El Kitabı. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Yüksel Şahin, F. (2010). İletişim becerilerine genel bir bakış. Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim, Editör: Alim Kaya, Ankara: Pegem Akademi, 36-63.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ

İLETİŞİM BECERİLERİ VELİ SUNUMU

(Okul Öncesi-İlkokul-Ortaokul)

İstanbul,2021

- İletişim Nedir?
- İletişimin Önemi
- İletişimde Beden Dilinin Rolü
- Etkili İletişim Nasıl Kurulur?
 - Dinlemek
 - Empati Kurmak
 - Ben dili
 - İletişim Engellerine dikkat etmek

VELİLERİMİZE SORALIM

- İLETİŞİM NEDİR?
- ETKİLİ İLETİŞİM NASIL KURULUR?

İLETİŞİM NEDİR?

- İletişim Duygu, düşünce ya da bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır. (Baltaş , Baltaş 1992)
- İki insan birbirinin farkına vardığı anda iletişim başlar.
- Kişilerin - söylediği /söylemediği - yaptığı /yapmadığı her şeyin anlamı vardır ve iletişim kabul edilir.

NEDEN İLETİŞİM KURARIZ?

- “Bana doğru bir ses çıkarman, benimle iletişim kurduğun anlamına gelmez.” David Gordon

İLETİŞİM SADECE KONUŞMAK DEĞİLDİR

- İletişim, kelimeler, ses tonu ve beden dilinden oluşan bir bütündür.
- İletişim Aynı Zamanda; Neyi, Ne zaman, Nerede, Nasıl, söyleyeceğini bilmektir.
- Etkili İletişimde Ne Söylediğiniz kadar Nasıl Söylediğiniz de Önemlidir
- Kelimeler “ne” söylediğimizle; ses tonu ve **BEDEN DİLİ** “nasıl” söylediğimizle ilgilidir.

İLETİŞİMDE BEDEN DİLİNİN ROLÜ

- İletişimi yapılandırmada, kelimeler aynı kalmak koşuluyla,
- Kelimeler %10,
- Ses %30 ve
- Beden dili de %60 oranında rol oynar. (Baltaş,1992)
- İletilerin veriliş şeklinin %90 önem taşıdığı göz önüne alınırsa
- Karşımızdakinin bizi doğru anlaması için ses tonumuzun ve beden dilimizin ne kadar etkili ve önemli olduğunu görürüz.

İLETİŞİMİN ÖNEMİ?

- Çocuğun gelişimini, kişiliğini ve zekasını olumlu yönde etkileyen iletişim, son yüzyılda en temel gereksinimlerden biri olmakla birlikte, insanın kendini var edebilmesi için doğru iletişim becerilerine sahip olması gerekmektedir.
- İletişim becerileri düşük olan çocukların akranları tarafından dışlanma olasılıkları da artmaktadır(Akt. Ataş, Efeçinar,2017)

İLETİŞİMİN ÖNEMİ?

- Aile içi iletişimde çocuğun birey olarak kabul görmesinin ve iletişime etkin olarak dahil edilmesinin benlik saygısını geliştirdiği bilinmektedir. (Özmen, 2007)
- Aile ile rahat iletişim kurabilen çocuklar ve ergenler sorunlarını ailelerine kolay açıklayabilir ve bazı sorunları ile daha kolay baş edebilirler (Önder ,2003)

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

- İLETİŞİM BİR BECERİDİR VE ETKİLİ İLETİŞİM ÖĞRENİLEBİLİR

ETKİLİ İLETİŞİM NASIL KURULUR?

- Dinlemek
- Empati Kurmak
- Ben dili
- İletişim Engellerine dikkat etmek

DİNLEMEK

- Etkili iletişimin temelini dinleme oluşturur.
- Dinlemek işitmekten farklı bir etkinliktir. Doğan (2007) işitmeyi, insanın doğuştan getirdiği bir özellik, dinlemeyi ise sonradan öğrenilen ve eğitimle geliştirilebilen bir dil becerisi olarak ifade eder.
- Dinleme becerisi gelişmediğinde, çocuk karşısındakinin ne dediğini tam olarak anlayamaz. Eksik dinleme, çoğu kez olumsuz iletişim ile sonuçlanır.

ETKİN DİNLEMENİN ÖNEMİ

- Çocuğun veya ergenin probleminin çözümünde etkin dinleme anahtar görevi görür.
- Bir kişiyi dinlemek o kişiye saygı gösterildiği mesajını iletmekte ve sağlam bir ilişki kurulmasına yardımcı olmaktadır.
- Etkin dinleme dinlenen kişide önemsendiği duygusunun oluşmasına katkı sağladığı için etkileşimin güvenle gerçekleşmesine de yol açmakta ve paylaşımları doyurucu kılmaktadır. (Cüceloğlu, 2015).

NASIL İYİ BİR DİNLEYİCİ OLUNUR?

- ‘Doğuştan iyi dinleyici olanların sayısı azdır. İyi bir dinleyici olabilmek için; bilinçli bir çaba ve yeni beceriler öğrenmek gereklidir.’
 - Doğan Cüceloğlu

İYİ BİR DİNLEYİCİNİN ÖZELLİKLERİ

- Dikkatini karşısındaki kişiye verir.
- Konuşmacının sözünü kesmeden dinler.
- Göz teması kurar.
- Son sözü söylemek için çabalamaz.
- Dinlerken vereceği cevabı düşünmez.
- Yargılamadan suçlamadan dinler.
- Duygularını düşüncelerini anlamaya çalışır.
- Dinlerken başka bir iş ile uğraşmaz.
- Konuşmacının sözlerine olduğu kadar sözsüz mesajlarına da dikkat eder.
- Konuşmacının duygu ve düşüncelerini anladığını gösteren sözsüz ifadelerde bulunur. (Cihangir- Çankaya,2011)

VELİLERİMİZE SORALIM

- Siz konuşurken sürekli ekrana bakan biri size hissettirir ?
- Karşınızdaki siz bir şeyler anlatırken sürekli soru sorarsa ne düşünürsün?
- Anlattığınız konu ile ilgili sözünüz bitmeden lafınız kesilerek yorum yapılırsa ne hissedersiniz?

ÇOCUĞUNUZU DİNLERKEN:

- O an yaptığınız işe ara verin, bedeninizi ona doğru çevirin ve kendi konuşmanızı erteleyin.
- Çocuğunuz size bir şey anlatırken onu sonuna kadar dinleyin.
- İlk söylediği gerçekte söylemek istedikleri olmayabilir. İlk söyledikleri ile ilgili yorum yaparsanız anlatmaya devam etmez. Asıl anlatmak istediklerini kaçırabilirsiniz.
- Onun sizi dinlerken yaptığı adımları takdir edin. «Beni dinlemek için oyununu bıraktın, başını kaldırdın» gibi.
- Onun anlattığı olayda ,durumu kısaca özetleyerek onu dinlediğinizi farketirin. (Ataş,Efeçınar ,2017)

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Siz ONU dinlerseniz O dinlemeyi öğrenir.

- «Çok dinlememiz ve az konuşmamız için, iki kulağımız ve bir dilimiz vardır»
 - Diyojenes

EMPATİ

- Empati, diğ erinin duygularının yoğunluğunu ve anlatımını algılama ve anlama yeteneğidir (Voltan Acar, 2008).
- Empati sayesinde karşımızdakine değ er verdiğ imizi ve onu anladığ ımızı göstermiş oluruz. Bunun sonucunda çevremizdekiler bizimle iletişim kurmakta daha istekli olur ve bize daha açık davranır.
- Okul çağ ı çocuklarında empati becerisi daha yüksek olanların daha az zorbalık yaptığ ı ve arkadaşlarına daha fazla yardımcı olduğ u bulunmuştur. (Ataş, Efeçinar,2017)

EMPATİ Mİ? SEMPATİ Mİ?

- Empatide karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerini anlamak, sempatide duygu ve düşüncelerin aynısına sahip olmak gerekir.(Dökmen,1999)
- Empatide duygu ve düşüncelerin anlaşılması esas alınırken, sempatide yandaş olmak ve hak vermek esastır. (Gürüz ve Eğinli, 2010)

ÇOCUĞUNUZA EMPATİ BECERİSİ KAZANDIRMAK İÇİN

- Empati kurmakta çekilen zorluk, insan ilişkilerindeki temel sorunlardan birini oluşturur. Bu sebeple önce siz çocuğunuz ile empati kurun yani kendinizi onun yerine koyun , onun yaşına inin, onu anlamaya çalışın.
- Sohbetleriniz esnasında bazı olaylardan bahsederken, ‘O kişi nasıl hissetmiş olabilir acaba?’, ‘Sen onun yerinde olsan ne hissederdin’ gibi sorular sorabilirsiniz. (Ataş, Efeçinar,2017)

ÇOCUĞUNUZA EMPATİ BECERİSİ KAZANDIRMAK İÇİN

- Onunla birlikte bol bol kitap okuyun, okumayı bilmiyorsa siz kitap okuyabilirsiniz. Özellikle farklı mesleklerde ki, farklı yerlerde yaşayan, farklı durumlara başa çıkmaya çalışan veya hayvanların hayatının konu edildiği kitaplar olabilir. Böylece hayvanların ve insanların nasıl hissettiği ile ilgili bilgi sahibi olacaktır.
- Çocuğunuza en önemli şey senin mutluluğun mesajı vermeyin, dünyanın onun etrafında döndüğü gibi yanlış bir algıyla büyümesin. Onun kendini seven ve önemseyen birisi olması kadar, çevresine saygılı ve duy arlı olması da önemlidir. (Ataş, Efeçinar,2017)

- «Kendi dışlerimin arasında olmasına rağmen kendi dilime hakim olamıyorsam, başkalarının diline nasıl hakim olayım?»

Benjamin Franklin

BEN DİLİ NEDİR

- Ben dili, kişinin o anda, karşılaştığı durum veya davranış karşısında, kişisel tepkisini duygu ve düşüncelerle açıklayan bir ifade tarzıdır, yani duygu ve düşüncelerimizi içtenlikle ifade eden sözcüklerdir.
- ‘Ne saygısız çocuksun. Anneyle bu şekilde konuşulur mu? Terbiyesiz’ gibi bir Sen dili Mesajı yerine,
- ‘Bu şekilde cevap verdiğin zaman son derece kırılıyorum, üstelik bana saygı duymadığını düşünüyorum’ diyen bir ben dili mesajı, duygularımızı (kırılıyorum), düşüncelerimizi (bana saygı duymadığını, düşünüyorum) açıkladığın, sen dili mesajının içerdiği saldırıyı da kaldırdığından, tartışmanın daha vahim boyutlar almasına engel olur. (Navaro,2001)

SEN DİLİ YERİNE BEN DİLİ

- Çocuklarla etkin iletişimin en önemli unsurlarından biri de sen dili yerine ben dili kullanmaktır.
- Sen öznesinin kullanıldığı ifadeler psikolojik olarak çocuklarımızı olumsuz etkileyen ifadelerdir. Genellikle algılanan ifade suçlama ve kızgınlık olur.
- Ben dili ebeveyn tarafından kullanıldığında kişiliğe yönelik bir tehdit olarak algılanmaz. Tepkilerin durum ve davranışlara yönelik kişisel duygu ve düşünceler olduğu anlaşılır. İncitilmeden mesajlar verilmiş olur. Ben diliyle konuşmak duygu ve düşünceleri anında ilettiği için kullanılan kişiyi rahatlatır. 'Neden böyle yaptın' yerine, 'Bu davranışına çok içerledim.' Kızgınlık ve öfke gibi birikimleri önler. (Navaro,2001)

- **Sen dili:**

Çok dağınıksın. Eşyalarını yerlerine koymuyorsun.

- **Ben dili:**

Eşyaların dağınık olması beni çok yoruyor. Evimizin düzenli olmasından mutlu olurum.

- **Sen dili:**

Çok dikkatsizsin, her zaman hatalarını düzeltmek zorunda kalıyorum.

- **Ben dili:**

Sürekli yaptığın hataları düzeltiyor olmak beni çok yoruyor.

- **Sen Dili**

Konuşurken gözüme bile bakmıyorsun. Çok kabasın.“

- **Ben Dili**

“Konuşurken gözüme bakmadığın zaman beni dinlenmediğini , ciddiye almadığını düşünüyorum. Bu da beni kırıyor.”

- **Sen Dili**

“Bin defa söyledim. Hala aynı şeyi yapmakta ısrar ediyorsun, kapa şu telefonunu daha kaç kere ısıtmam gerekiyor yemekleri?”

- **Ben Dili**

“Yemek hazır, arkadaşına yemekten hemen sonra arayacağını söyleyen beni ne kadar memnun edersin, çok açım, lütfen.”

İLETİŞİM ENGELLERİ

- İletişim Engeli «Kabul Etmeme Dili»dir.
- Aile içi iletişimin sağlıklı olabilmesi için, iletişim engellerinin farkına varıp kullanmayı azaltmak, gerekmektedir.
- Bunun içinde önce olumsuz iletişime yol açan iletişim engellerini tanıyalım.

1. EMİR VERMEK, YÖNLENDİRMEK:

- Bu iletiler çocuğun duygularının önemsiz olduğu mesajını verir. Çocuk diğer anne babanın istediğini yapma zorunluluğunu hissederler.
- Çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir
- Ödevini tamamlamakta güçlük çeken bir çocuğa
- «Yakınmayı bırak da ödevini yap»
- «Önce matematikleri bitir, sonra Türkçeleri yap»
- «Boyamaları taşıрма, o renklerle boyanmaz»

2.UYARMAK, GÖZDAĞI VERMEK:

- Bu iletiler de emir verme ve yönlendirmeye benzer; ancak çocuğun vereceği yanıtın karşılığı olacak tümceleri de içerir. Çocuğun isteklerine saygı duyulmadığı mesajını verir. Bu durum çocukta öfke ve düşmanlık yaratabilir.
- **Çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir**
- «Bu dersten iyi not almak istiyorsan biraz kıpırdan»
- «Eğer ağlamaya devam edersen pişman olursun»
- «Bu yemeği yemem diyorsan, gezmeyi unut»

3.AHLAK DERSİ VERMEK

- Otoritenin ve zorunlulukların gücü çocuğa karşı kullanılır. “Yapmalısın, etmelisin” mesajlarını iletir.
- Ahlak dersi veren ileteler çocuğa, anne babanın onun yargısına güvenmediğini, başkalarının doğruluğuna inandığını şeyleri kabul etmesinin onun için daha iyi olacağı düşüncesini verir.
- «Öyle söylenmez. Her zaman büyüklerine saygı duymalısın»
- «Biriyle konuşurken araya girilmez»
- “Arkadaşınla küsmemelisin, özür dilemek erdemdir, şimdi git ondan özür dile”

4.ÖĞÜT VERMEK – ÇÖZÜM VE ÖNERİ GETİRMEK;

- Çocuğun sorunlarını kendi kendisine çözeceği yeteneğinin olmadığına inanıldığını gösterir.
- Çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- «Şimdi senin yapacağın şey vaktini iyi planlamak. Ondan sonra bütün ödevlerini yapabilirsin.»
- «Yoruluyorum diye yakınacağına geceleri erken yat...»
«Kavga edeceğinize güzel güzel oynayın, arkadaşlar kavga etmez...»
«Paylaşmayı bilmezsen, yalnız kalırsın tabi...»

5. ÖĞRETME, NUTUK ÇEKME, MANTIKLI DÜŞÜNCELER ÖNERME:

- Mantıklı düşünceler önerme, kişinin mantıksız ve bilgisiz olduğuna dair mesaj iletir.
- **Çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.**

«Duruma bir bakalım. Ödevini tamamlamak için yalnızca 34 günün kaldığını hatırlasan iyi olur.»

«Ben senin yaşındayken evin tüm işlerini ben yapardım.»

6.YARGILAMAK, ELEŞTİRMEK, SUÇLAMAK:

- Bu iletiler çocuk üzerinde diğerlerinden daha fazla olumsuz etki yapar. Bu değerlendirmeler çocuğun benlik saygısını düşürür. Çocuklar hakkında yapılan olumsuz değerlendirmeler çocuğun kendisini değersiz, yetersiz görmesine neden olur
- «Sen tembelsin ya da işi ağırdan alıyorsun»
- «Zaten sen çok yaramazsın»
- «Kötü çocuk oldun»

7. ÖVMEK, İLTİFAT ETMEK:

- Genel inanç olarak bu durumun çocuğa zarar vereceği hiç düşünülmez. Çocuk kendine uymayan değerlendirmelerin yapılmasına kızgınlık duyar. Çocuklar bu iletileri anne babanın kendilerini yönlendirme ve isteğini yaptırma girişimi için kurnazlık olarak yorumlarlar. “Siz böyle söyleyince sanki ben daha çok mu çalışacağım?” gibi düşünürler.
- **çocuğun sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.**
- **Çocuğun davranışına karşı doğal ve ani bir övgüde bulunmak (özellikle sorun yok iken), o zaman etkili olabilir ya da engel oluşturmaz.**
- Övgü ise başkalarının yanında yapılıyorsa çocuğu utandırır. Aşırı övgü sonucunda çocuk buna alışır ve övülmeye gereksinim duymaya başlar.
- «Çok haklısın» ve «Senin gibi düşünüyorum»
- «Sen gerçekten çok yetenekli bir çocuksun , eminim bunu yapmanın bir yolunu bulursun»

8. AD TAKMAK, ALAY ETMEK:

- Benlik saygısı üzerinde olumsuz etki yapar.
- Bu ifadeleri duyan çocuk hayal kırıklığına uğrar. Çocuk öz eleştiri yapacağı yerde, durumu gözden geçirip değerlendirmek yerine anne babanın kullandığı iletileri kullanır: “ Ben bebek değilim; bebekler böyle davranmaz. Ben böyle davranırım.”
- «Sen bebek misin ödevini kendin yapamıyorsun»
- «Hala birinci sınıf öğrencisi gibi okuyorsun»
- « Bebek gibi davranıyorsun»

9. YORUMLAMAK, ANALİZ ETMEK, TANI KOYMAK:

- Bu durum çocuğun konuşmasını, kendi duygularını ifade etmesini engeller.
- **çocuğun sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken **Yorumlamak ve Analiz Etmek** iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.**

«Sen açıkça bu ödevi yapmaktan kaçınıyorsun.»

«Bence sen bunu sırf ilgi çekmek için yapıyorsun.»

“Tekrar yapmadığın için konuları anlamıyorsun bundan dolayı bütün gün telefona bakmak istiyorsun.”

10. GÜVEN VERMEK, DESTEKLEMEK, AVUTMAK:

- Anne babalar çocuklarının duygularını tam olarak anlamadıklarında ortaya çıkar. Böyle bir durumda sorun hiç yokmuş gibi algılanıp avutma eğilimine gidilir.” Üzülme yarın her şey düzelecek, kendini daha iyi hissedeceksin” gibi mesajların verilmesi çocuğun önemsenmediği hissini verir.
- **çocuğun sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken **Güven vermek** , iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir**
- «Zamanla iyi hissedersin»
- «Böyle hisseden tek kişi sen değilsin.»
- « Zor görevlerde ben de aynı şeyi hissedirdim.»
- «Ama işin içine girince o kadar da zor olmadığını göreceksin.»

11. SORU SORMAK, SORGULAMAK:

- Çocuk sorgulanıyor hissine kapıldığında bu durum onda güvensizlik, kuşku oluşturur. Yarı doğru cevaplamaya, kaçamak yapmaya, yalan söylemeye yol açabilir. Korku ya da kaygı yaratabilir. Konuşma özgürlüğünü kısıtlayabilir. Kendini köşe sıkıştırılmış hissetmesine sebep olabilir
- **çocuğun sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.**
- «Bu fikirleri senin aklına kim sokuyor? Okula gitmeyip ne yapacaksın»,
- «Ne kadar çalıştın? Sadece bir saat mi? Onca vakit odada ne yapıyordun peki?»
- «Yardım istemek için niye bu kadar bekledin?»
- «Bugün okulda hangi dersleri öğrendiniz»
- «Arkadaşın sana iyi davrandı mı?»

12. OYALAMAK, ŞAKACI DAVRANMAK, KONUYU DEĞİŞTİRMEK

- Böyle iletiler yüzünden çocuk anne babasının onunla ilgilenmediğini, duygularına saygı göstermediğini belki de onu dışladığını, dikkate almadığını düşünür. Çocuklar sorunlarını dile getirdiklerinde çok ciddidir. Şaka ve espriyle karşılık vermek onları incitebilir ve itilmişlik kenara atılmışlık duygusunu verir.
- **Çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.**
- «Aman boş ver, hadi gel televizyon seyredelim»
- «Daha keyifli şeylerden konuşalım»,
- «Şimdi zamanı değil», «Galiba bu sabah yatağın ters tarafından kalktın»
- «Amaan dünyayı keşke sen yönetsen»

İLETİŞİM ENGELLERİ YERİNE NE KOYMALYIZ?

- İletişim engelleri kullanılmadığı zaman anne babalar yerine ne kullanacaklarını merak ederler.
- ÖRNEK: Sürekli eleştirilen bir öğrenci «Bana ne kadar kötü ve güvenilmeyecek biri olduğum, düşüncelerimin ne kadar aptalca olduğu öyle sık söyleniyor ki, inat olsun diye onların istemediği şeyleri daha çok yapıyorum. Onlar beni zaten kötü ve aptal görüyorlarsa neden değişeyim?» diyor.

İLETİŞİM ENGELLERİ YERİNE NE KOYMALIYIZ?

Sunumun başında anlattığımız etkili iletişim kurma başlıklarına dikkat ederek kısaca;

- İlk adım çocuğumuzu DİNLEMELİ,
- Ardından EMPATİ kurarak çocuğu anlamak,
- BEN DİLİ kullanarak ve beden dilimize de dikkat ederek kendimizi ifade etmek etkili olacaktır.
- Yaşanan sorun ile ilgili illa konuşmak şart değildir. Çocuğunuzun konuşmasını sağlamak onu olduğu gibi kabul ederek dinlemek ve anlamaya çalışmak yeterli olabilir. Öneri isterse verilebilir.

ÖRNEK

- Sorun: Çocuğun dağınıklığı,
- ETKİLİ DİNLEME : Ebeveyn, öncelikle odasını neden bu kadar dağıttığını ve toplamadığını anlamak istediğini söyler ve çocuğun bu konuda düşünmesini sağlar.)
- Bu durumun kendi üzerindeki somut etkisini BEN DİLİ ile açıklar.
- «Odan sürekli dağınık olduğu için diğer işleri yetiştiremiyorum (Somut etki) ve bu hiç hoşuma gitmiyor. (BEN DİLİ)»
- Senin de toplamaktan hoşlanmadığını anladım.(EMPATİ)
- Ancak benim ve senin ihtiyaçlarımız çatışıyor. Bu sorunu çözecek bir yol bulmamızı istiyorum.»

AİLE İÇİ İLETİŞİMDE DİKKATE DİLECEKLER

- Aile içi iletişimde çocuğun varlığının kabul edildiğini ona hissettirebilmek için çocuğun tüm duyguları olduğu gibi kabul edilmeli,
- Sınırlarına (odasına, oyuncaklarına, kendine ayırdığı zamana) o izin vermedikçe girilmemesi,
- Sınırlarına girilecekse izin alınması,
- Tercihlerine saygı gösterilmesi, bedeni üzerindeki haklarına saygı gösterilmesi,
- Başarısızlıklarından çok başarılarına odaklanması, istenmeyen bir davranışta bulunduğu kişiliğinin değil davranışının eleştirilmesi gibi ögelere dikkat edilmesi gerekmektedir (Önder, 2003).

- Ataş,A.,Efeçinar,İ.(2017).Çocuklar İçin Gerçek Yaşam Becerileri. Remzi Kitabevi,İstanbul
- Baltaş, Z., Baltaş, A. (1992). Beden dili. Remzi Kitabevi,İstanbul.28 Basım
- Cihangir-Çankaya,Z.(2015).Kişiler Arası İletişimde Dinleme Becerisi. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (2002). İletişim Donanımları. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Doğan, Y. (2007). İlköğretim İkinci Kademedede Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları. Yayımlanmış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dökmen,Ü.(1999)İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayıncılık,İstanbul
- Erdoğan, İ. (2002). İletişimi anlamak. Erk Yayınları, Ankara.
- Gordon, T.,(1996)E.A.E. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

- Önder, A. (2003). Ailede iletişim: konuşarak ve dinleyerek anlaşalım. İstanbul: Morpa Kültür ve Yayınları.
- Gürüz, D. ve Temel Eğinli, A. (2013). İletişim Becerileri. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara, 5. basım
- Gürüz, D. ve Temel Eğinli, A. (2019). Kişilerarası İletişim Nobel Yayıncılık: Ankara, 9. basım
- Navaro, L. (1999). Gerçekten Beni Duyuyor musun? Remzi Kitabevi: İstanbul, 9. basım
- Polat, F. (2011). İletişim Nasıl Kurulur. Avrupa Yakası Yayıncılık: İstanbul, 1. basım
- Voltan Acar, N. (2010). İnsan İlişkileri İletişim. Nobel Yayınevi: Ankara, 2. basım
- Voltan Acar, N. (2012). Yeniden Terapötik İletişim Kişiler Arası İlişkiler. Nobel Yayınevi: Ankara, 8. basım

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ

İLETİŞİM BECERİLERİ ÖĞRETMEN SUNUMU

İSTANBUL,2021

- “Bana doğru bir ses çıkarman, benimle iletişim kurduğun anlamına gelmez.” David Gordon

İLETİŞİM BECERİLERİ

- İletişim Nedir?
- Neden İletişim Kurarız?
- İletişimin Sınıflandırılması
- Etkili İletişim
- İletişimi Engelleyen Faktörler
- İletişimi Kolaylaştıran Faktörler
- Etkin Dinleme Nasıl Öğrenilir, Geliştirilebilir?

İLETİŞİM NEDİR?

İletişim, bir kaynaktan (kişi, kişiler veya organizasyon), bir araçla (yazılı, sözlü, görsel veya beden dili ile), bilgi, haber, düşünce, durum, duygu veya kültürün bir başka insan veya insan topluluklarına aktarılmasıdır.

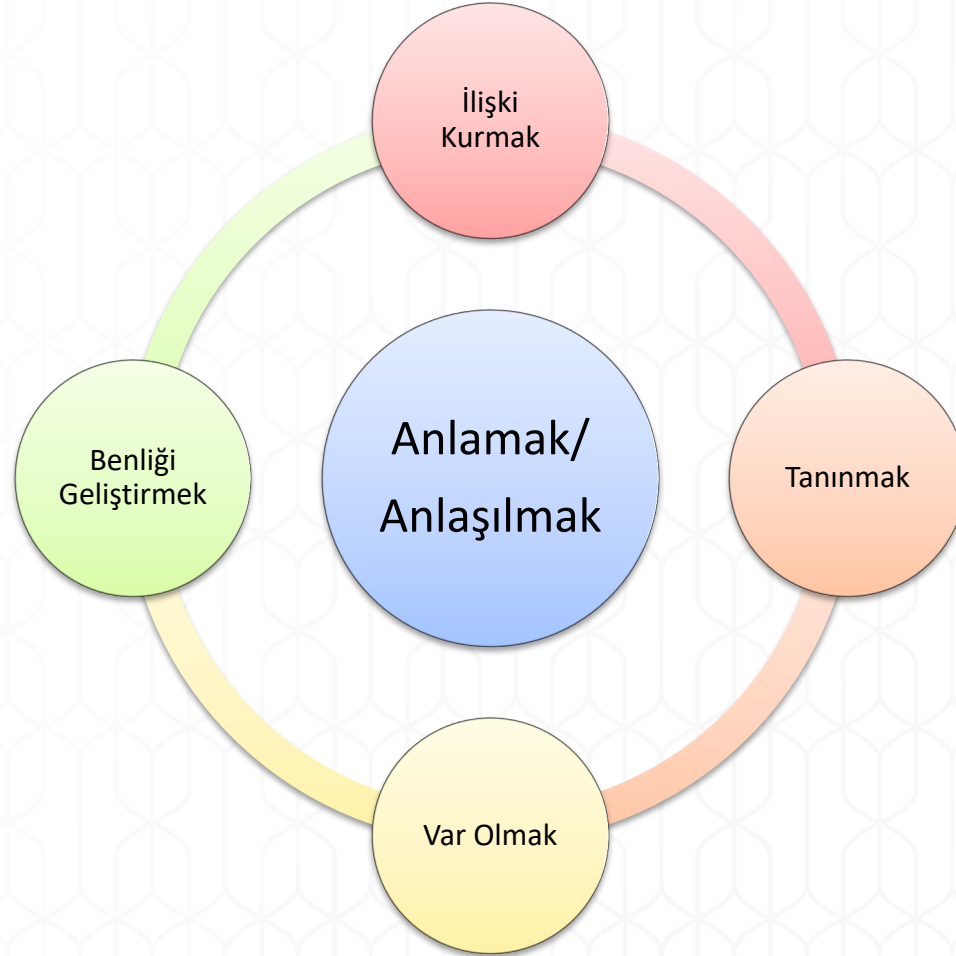
İletişim dögüsel bir süreçtir. Kişiler arasında BİLGİ, DUYGU ve DÜŞÜNCE alışverişidir.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

NEDEN İLETİŞİM KURARIZ?

İLETİŞİMİN SINIFLANDIRILMASI

ETKİLİ BİR İLETİŞİM İÇİN

Bireyin;

- Kendisine ve iletişimde bulunduğu kişilere içten saygı duyması,
- Empatik bir anlayışa hakim olması,
- Etkin dinlemeyi sağlaması
- Somut konuşması,
- Uygun bir biçimde kendini açması,
- «Ben Dilini» kullanması,
- Tam ve tek mesaj yollaması,
- Saydam olması,
- Sözel ve sözel olmayan mesajlarla uyumlu olması gerekir.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

«İnsanların çoğu duvar, çok azı da aralarında köprü kurarlar»

D. Pire

Dinleme becerilerine ve iletişimdeki kaliteyi arttıran tutum ve davranışlara geçmeden önce, karşılıklı konuşmaları **yüzeysel kılan ve gerçek dinlemeyi engelleyen** tavırlara bakalım

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Emir Vermek, Yönlendirmek:** Bu iletiler, öğrenciye duygularının, gereksinimlerinin ya da sorunlarının önemsiz olduğunu anlatır. Öğrenci öğretmenin duygu ve gereksinimlerine göre davranmak zorundadır: “Senin susamış olman beni ilgilendirmez, yerine otur ve cezan bitinceye kadar bekle.”
- Bunlar öğrenciye o andaki davranışının kabul edilemez olduğunu söyler: “Sızlanmayı kes, bebek değilsin.”
- Böyle iletiler öğretmenin gücünü korkuya dönüştürür. Öğretmenin söylediklerini kendilerinden daha büyük ve güçlü biri tarafından verilen gözdağı olarak algırlar: “Sınıftan çık.”
- Öğretmenlerin bu tür davranışları ile, öğrencilerden karşılık verme, direnme, bağırıp çağırma gibi olumsuz davranışlar ve düşmanca duygular yaratabilir. Bu iletiler, öğretmenin, öğrencinin karar ve yeteneğine güven duymadığını gösterir. “Bu akşam bir çalışma çizelgesi yap, yarın bana göster.”

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Uyarmak, Gözdağı Vermek:** Bu iletiler emir verme ve yönlendirmeye benzer ama çocuğun vereceği yanıtın karşılığı olacak tümceleri de içerirler: “Ağlamayı kes, yoksa seni gerçekten ağlatacak bir şey yaparım.”
- Bunlar, **öğretmenin öğrencilerinin isteklerine ve gereksinimlerine saygı duymadığını** anlatır: “Yazını zamanında bitiremezsen bitirinceye kadar burada kalırsın.”
- Öğrenciyi korkutur ve sindirir: “ Kendine çeki düzen vermezsen velini çağıracağım.”
- Emir verme, yönlendirme gibi uyarı ve gözdağı vermek de düşmanlık yaratır.
- Öğrenciler bazen uyarı ve gözdağına şöyle karşılık verirler: “Ne olacağı umurumda değil. Ben yine bildiğimi yaparım.” Bazen de yalnızca öğretmenin vereceğini söylediği cezayı uygulayıp uygulamayacağını görmek için yapmaları yasaklanan şeyleri yaparlar.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Ahlak Dersi Vermek:** Bu tür ilişkilerle dış otoritenin ve zorunlulukların gücü öğrenciye karşı kullanılır. Öğrenciler, genellikle “yapmalısın, etmelisin”lere karşı koyar ve kendilerini daha güçlü savunurlar.
- Ahlak dersi veren iletiler öğrenciye, öğretmenin onun yargısına güvenmediğini, başkalarının doğruluğuna inandığını şeyleri kabul etmesinin onun için daha iyi olacağı düşüncesini verir: “Arkadaşınla küsmemelisin, özür dilemek erdemdir, şimdi git ondan özür dile”

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Öğüt Vermek, Çözüm ve Öneri Getirmek:** Bu tür iletiler öğretmenin, öğrencinin sorunlarını **kendi kendilerine çözebilme yeteneği** olmadığına inandığının kanıtıdır.
- Bunlar, bazen öğrenciyi öğretmenine bağımlı yapar, kendisi için düşünmesini engeller ve her sorununda, çözümü kendi dışında bir otoriteden beklemeye başlar.
- Öneri üstünlük tavrı olarak görülür. Bu da bağımsızlık elde etmeye uğraşan gençler için çok sinir bozucudur. Önerme, önerinin üstünlüğünü gerektirdiği için, öğrenciler kendi kendilerine, düşünce geliştirmek yerine, önerene karşı çıkararak çok gereksiz zaman harcarlar. Onlara göre zaten öğretmen öğrenciyi anlasa, çözüm önermezdi. Öğrencilerin genel düşüncesi şudur: “ Benim ne hissettiğimi, ne düşündüğümü gerçekten anlarsanız böyle saçma önerilerde bulunmazsınız.”

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Öğretmek, Nutuk Çekmek, Mantıklı Düşünceler Önermek:** Öğretmen öğrenci ilişkisinde sorun olmadığı zamanlarda öğretme, nutuk çekme öğrenciler tarafından kabul edilebilirken, sorunlu dönemlerde kabul edilemez. Sorunu olan öğrenciler “öğrenmeye” aşağılık duygusu, yetersizlik duygusu ile tepki gösterebilirler.
- Mantık ve gerçekler öğrencinin mantıksız ve bilgisiz olduğunu hissettirdiği için genellikle içe kapanıklık ve küskünlük ortaya çıkar.
- Öğrenciler de yetişkinler gibi yanlışlarının gösterilmesinden hoşlanmazlar. Sonuna kadar düşüncelerini savunurlar. “ Ben haklıyım ve bunu kanıtlayacağım” diye düşünürler.
- **Nutuk çekme etkisiz bir öğretim yöntemidir. Uygun kullanılmadığı zaman yalnızca etkisiz olmakla kalmaz, nefret edilen bir yöntem olur. Öğrenciler sıkılır ve dinlemeyi bırakırlar.**
- Öğrenciler bazen öğretmenin “gerçek”lerini çürütmek için sonuçsuz yöntemlere başvururlar. Öğretmenin görüşlerini yalnızca ders dışı konularda değil, ders içinde de eleştirirler. Alışagelmiş öğrenci tepkilerinden biri şudur. “ Siz Z Kuşağını anlayamazsınız.”
- Öğrenciler kendi sorunları hakkında öğretmenlerinden daha fazla gerçek ve geçerli bilgiye sahiptir. Bu yüzden öğretmenin düşünceleri, öğrenciler tarafından bir güç gösterisi olarak yorumlanır.

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Yargılamak, Eleştirmek, Suçlamak, Aynı Düşüncede Olmamak** Bu iletiler, öğrenciler üzerinde öbürlerinden daha olumsuz etki yapar. Benlik kavramı, çocuğu yetiştiren ve onun yaşamındaki en önemli yetişkinler olan ana-baba ve öğretmenlerin yargı ve değerlendirmeleri ile biçimlenir. **İşte bu nedenle, olumsuz değerlendirmeler çocuğun benlik saygısının aşınmasına neden olur ve karşı eleştiri için onu kışkırtır.** Sonuçta öğrenciler de öğretmenlerine aynı biçimde tepki verir. **Öğrencilerin saygısızlığından yakınanlar, çoğunlukla olumsuz değerlendirmeleri çok sık kullanan öğretmenlerdir.**
- Değerlendirme yapmak öğrencileri çok etkiler. Değerlendirilme korkusu ile duygularını saklar ve yardım için başkalarını ararlar. Bu tür iletilere öz imgelerini korumak için kızgınlıkla karşılık verir ve katı bir savunuya çekilirler. Bir öğrenciye tembel olduğunu söylemek onu kızdırır ve hiçbir zaman çalışmaya yüreklendirmez. En kötüsü de olumsuz değerlendirmelerin yenilenmesidir. Sık sık olumsuz değerlendirilen öğrenciler sevilmediklerini, işe yaramadıklarını ve hiç bir şeyi hak etmediklerini düşünürler.
- Bu tip öğrenciler kendilerine zarar verebilecek bir kişilik geliştirebilirler.

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Övmek, Aynı Düşüncede Olmak, Olumlu Değerlendirmeler Yapmak** Öğretmenler, genel inancın tersine, övmenin olumsuz değerlendirme kadar zarar verdiğini duyunca inanmazlar. **Öğrencinin öz imgesine uymayan olumlu bir değerlendirme kızgınlık uyandırır:** “ Ben iyi bir öğrenci değilim.” Öğrenciler bu iletileri, öğretmenin kendilerini yönlendirme ve istediğini yaptırma girişimi için kurnazlık olarak yorumlarlar: “ Siz böyle söyleyince sanki ben daha çok mu çalışacağım?”
- Öğrenciler haklı olarak, öğretmen olumlu yargılıyorsa başka bir zaman da olumsuz yargılayabilir sonucunu çıkarır. Ayrıca yargılamanın, üstünlüğü hissettirdiğini de düşünür. Övgünün çok sık kullanıldığı bir sınıfta, övgünün yokluğu eleştiri olarak yorumlanabilir. “ Resmim hakkında iyi bir şey söylemediniz, demek ki beğenmediniz.” Başkalarının yanında övmek, öğrenciyi utandırır. Öğrencilerin çoğu “ iyi örnek” olarak gösterilmeyi, “ kötü örnek” gibi aşağılayıcı bulur.
- **Çok fazla övülen öğrenci ise buna alışır hatta övülmeye gereksinim duymaya başlar:** “ Bakın öğretmenim benim kağıdına bakan. Resmim ne güzel, değil mi?”, “Öğretmenim bakın, eşyalarımı Hasan ile paylaşıyorum.”
- Öğrenciler, övgüyü sık kullanan öğretmenin gerçekte kendilerini anlayamadığını ve bu olumlu değerlendirmeleri, onları anlamak için yitirecekleri zamanı kazanmak için kullandıklarını düşünür.
- **Övgü kişiliğe değil davranışa olmalıdır.**

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Ad Takmak, Alay Etmek** Öğrencilerin benlik imajları üzerinde olumsuz etki yapar.
- Öğrenciler bu tip iletilere genellikle aynı tür ileti ile tepki verir: “ Şimdi bebek gibi davranan kim?”
- Öğrencileri etkilemede bu tip iletileri kullanan öğretmenler hayal kırıklığına uğrar. **Öğrenciler öz eleştiri yapacakları yerde, özürlerini kapatmak için öğretmenlerin kullandığı iletileri kullanır:** “ Ben bebek değilim; bebekler böyle davranmaz. Ben böyle davranırım.”

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Yorumlamak, Analiz etmek, Tanı Koymak:** Bu tip iletiler öğrenciye, davranışın nedenlerinin öğretmeni tarafından bilindiğini anlatır:
- “Bunu başkalarının ilgisini çekmek için yapıyorsun.” Bu yapılan analiz öğrenciye gözdağı gibi gelebilir ve sıkıntı verir. Öğretmenin çözümlenmesi doğruysa, öğrenci kendini çıplak olarak açıkta kalmış hisseder ve utanır. Eğer yanlırsa, ki çoğunlukla böyledir, öğrenci yersiz suçlandığı için kızar.
- Öğrenciler bu iletileri öğretmenin kendini çok akıllı ve bilgili sanmasının ve üstün olması nedeni ile Tanrı gibi içlerini okumasının bir kanıtı olarak görürler. “ Nedenini biliyorum” “içini okuyorum” gibi iletiler öğrencinin konuşma isteğini yok eder. Düşüncelerini öğretmenle paylaşmamasını öğretir ve çok tehlikelidir.

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Güven Vermek, Desteklemek, Avutmak, Duygularını Paylaşmak** Yüzeyde bu iletiler sorunlu öğrencilere çok yararlıymış gibi görünür, ama gerçekte böyle değildir. **Öğretmenin karmaşık duygular yaşayan öğrencisine güven vermeye çalışması onda anlaşılmadığı izlenimini uyandırabilir.**
- Öğretmenler, öğrencilerin olumsuz duygularından etkilenmediklerinden onları avutmaya çalışırlar. Böyle durumlarda güven verici ve destekleyici iletiler öğrenci tarafından, öğretmenin onun duygularını değiştirmesini istediği biçimde anlaşılır: “ Her şey düzelecek, yarın kendini daya iyi hissedeceksin.”
- Öğrenciler öğretmenlerin bu çabalarının kendilerini değiştirmek için olduğunu sezer ve onlara güvenmezler. Acıma, öğrencinin duygularını incitir ve iletişimini bozar; çünkü öğrenci öğretmenin, duygularını değiştirmeye çalıştığının ayırdındadır.
- **Hiç kimse, kendisine gerçeği algılayamadığının söylenilmesinden hoşlanmaz.** Güven vermenin her türlü, sorunlu kişinin abarttığını, gerçekte ne olup bittiğini anlamadığını ve bir bakıma “ gerçek dışı” duygular taşıdığına hissettirir.
- Bu nedenle öğrenciler de kendilerine destek veren öğretmenlerin çabasına düşmanca tepki verir.

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Soru Sormak, Sınamak, Çapraz Sorgulamak** **Sorunlu olduğu zaman** öğrenciye soru sormak onda güvensizlik ve kuşku uyandırır. “ Dün akşam ödevini sana söylediğim gibi yaptın mı?” Öğrenciler bazı soruların, onları tuzağı düşürmek ve eksiklerini bulmak için sorulduğunu düşünür: “ Ne kadar çalıştın? Bir saat mi? O zaman iyi bir notu hak etmiyorsun.” Soruların nedenlerini anlamayan öğrenciler onları göz dağı aracı olarak algılar ve soruya soru ile tepki verir: “ Niçin bilmek istiyorsunuz?”
- Sorunlu öğrenciye soru soran öğretmenler, öğrencide, sorununu çözmede ona yardımcı olacağı yerde, sorunu onun adına kendisinin çözmesi için bilgi sakladığı izlenimini uyandırır: “ Kuzenin artık sizde kalacakmış, bu konuda ne düşünüyorsunuz?”
- Sorunu olan öğrenciye sorununu çözme amacı ile sorulan her soru, onun konuşma özgürlüğünü sınırlar ve bir sonraki iletisini sanki dikta ettirir. “ Bu duyguyu ilk ne zaman farkettiler?” diye sorarsanız, **öğrenci yalnızca bu duygunun ilk ortaya çıkışını anlatacak, başka hiç bir şey anlatmayacaktır.** Avukatlar gerçeği saklamaya çalışan sanıkları konuşturmak için çapraz sorgulama yöntemini öğrenir. Ancak yine de konuşmak istemeyen tanıktan yeterli bilgiyi alamazlar. Demek ki sorgulama, açık ve yapıcı iletişimi kolaylaştırmak için yararlı değildir.

İLETİŞİMİ ENGELLEYEN FAKTÖRLER

- **Sözünden Dönmek, Oyalamak, Alay Etmek, Şakacı Davranmak, Konuyu Saptırmak:** Böyle iletiler yüzünden öğrenci, öğretmenin **onunla ilgilenmediğini, duygularına saygı göstermediğini, belki de onu dışladığını** düşünür.
- Öğrenciler sorunlarını dile getirmek istediklerinde çok ciddidirler. Şakayla, espriyle karşılık vermek onları incitebilir ve itilmişlik, bir kenara atılmışlık duygusunu uyandırır.
- Öğrencileri başından savmak, o anki düşüncelerinden saptırmak, ilk başta başarılı gibi görülebilir. Ancak kişinin üzerinde konuşulmayan duyguları yeniden çıkaracaktır; **çünkü ertelenen sorunlar çözülmemiş sorunlardır.**
- Öğrenciler saygıyla dinlenilmek ve anlaşılmak isterler. Alay eden, oyalayan öğretmenler, onları sorunlarının çözümünü başka kişilerde aramaya iterler. Böyle öğretmenleri yardım için danışılabilecekleri, güvenebilecekleri ve iletişim kurabilecekleri kişiler olarak görmezler.

PARAZİT OYUNU

«BU AŞAMA UYGULAMALIDIR»

Lider katılımcıları üçerli gruplara ayırır. Gruplar kendi içinde «A B C» olarak ayrılır. Mekanda her grup bir yere oturur. İlk önce A'lar dışarı çıkar. Lider A'lara "B ve C'ler günlük rutin konuşmalarını yaparken, beden diliyle iletişime engel olacaksınız" der. B'ler dışarı çıkar. Lider B'lere "A ve C'ler sanatın yaşamdaki yerine dair sohbet ederken, alakasız söz ve esprilerle iletişime engel olacaksınız" der. C'ler dışarı çıkar. Lider C'lere "A ve B'ler istedikleri bir konuda konuşurken, abartılı beden hareketleri ve sözleri ile iletişime engel olacaksınız" der.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

NE YAPMALI?

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ KOLAYLAŞTIRAN ETKENLER

- **Edilgin Dinleme (Sessizlik):** Bu yöntem öğrenci konuşmaya başladıktan sonra devam etmesi için yüreklendirir, ancak ikili iletişim gereksinimini karşılamaz.
- Sessizlik, öğrencinin “sözünü kesmez” ancak öğrenci, öğretmenin kendini dikkatle dinleyip dinlemediğini bilemez. Ayrıca öğretmenin kendisini anladığının kanıtını da göremez.
- Bu yöntem öğrenciye, bir dereceye kadar kabul edilmişlik duygusu verir, ama öğrenci öğretmenin sessiz kalırken bir yandan da kendisini değerlendirdiğini düşünebilir. Sessizlik, sıcaklık ve eşduyum (empati) iletmez.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ KOLAYLAŞTIRAN ETKENLER

- **Kabul Tepkileri:** Kabul tepkileri öğretmenin öğrenciye dikkatini verdiğini göstermede edilgin dinlemeden daha iyidir. Empati iletirler ve öğretmenin dikkatle dinlediğini gösterirler. Ancak bunlar da öğretmenin kabul ettiğini ve gerçekten anladığını kanıtlamaz. **Öğrenci anlatırken baş sallamak, onaylamak vb.**

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ KOLAYLAŞTIRAN ETKENLER

- **Kapı Aralayıcı Ve Konuşmaya Çağrı:** Öğretmenin öğrencilere kendilerini dinlemek ve danışman olmak istediğini göstermede çok etkilidir.
- Özellikle başlangıçta, öğrenciden bir sorunu olduğunu gösteren bir ipucu aldıktan hemen sonra, çok yararlıdır. Sorunlarını paylaşırken bocalayan öğrencilere de yardımı dokunabilir.
- Öğrencide kabul edilme, anlaşılma ve sıcaklık duygularını uyandırmada etkili değildir. Konuşmaya çağrı, öğrenciye konuşması için bir kapı açar, ama bu kapıyı sürekli açık tutamaz. Çok sık kullanıldığında da bıktırabilir.
- Açık uçlu ve kapalı uçlu sorular sorma ile soru yerine geçen düz cümleler buna örnektir. “Bugün yaşananları bana anlatabileceğini düşünüyorum”

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİ KOLAYLAŞTIRAN ETKENLER

- **Etkin Dinleme (Geri İleti):** Öğrencilere düşüncelerinin saygıyla karşılandığı, anlaşıldığı ve kabul edildiği duygusunu verir. İletişimin iletilmesi için yüreklendirir. Öğrencilere duygularının doğal ve insanca olduğunu gösterir, onlarla arkadaş olmayı öğretir.
- Gerçek ya da altta yatan sorunların tanımlanmasını kolaylaştırır. Sorun çözme olgusunu başlatıp sürekliliğini sağlar, ama sorunun çözümlenmesi sorumluluğunu öğrencide bırakır.
- Öğrencileri, öğretmeni isteyerek dinleyecek biçimde koşullandırır. Öğretmenle öğrenciyi daha fazla karşılıklı anlayış ve saygının olduğu bir ilişki içine sokar. Ancak güven, empati, kabul ve değerlendirme içtenlikli değilse, Etkin Dinleme mekanik ve yapmacık olma tehlikesini taşır.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ETKİN DİNLEME NASIL ÖĞRENİLİR, GELİŞTİRİLEBİLİR?

- Etkin dinleme, öğrencinin ilettiğini doğru anlamınızı sağlar. Edilgin dinlemenin aksine öğrenci ile etkileşimi gerektirir ve aynı zamanda öğretmenin onu anladığını gösteren geri ileti verir. Bunun edilgin dinlemeden nasıl ayrıldığını sınıf için bir örnekle gösterelim:
- Öğrencilerden biri, bir dersinde arkadaşlarından geri olduğunu ve açığını kapatabilmek için çok çalışması gerektiğini bildiği için kaygılıdır, sorunu vardır ve bunu çözmek ister. Ancak, içinde olup biteni dile getiremez, duygularını öğretmenine sözlü semboller kodlayarak iletir. Aşağıdaki gibi “**Yakında sınav var mı?**” kodunu seçtiğini düşünelim.

ETKİN DİNLEME NASIL ÖĞRENİLİR, GELİŞTİRİLEBİLİR?

- Öğrenciden böyle bir ileti aldığınızda, bunu anlamanız için aşağıdaki gibi kodu çözme işlemi kafanızda yapmanız gerekir. Çözme işlemi bir varsayım olayıdır. Siz bir algılayan olarak öğrencinin içinden geçenleri bilemezsiniz. Eğer varsayımınız doğruysa, çözme işleminiz (sizin içinizde) “**öğrenci kaygılı**” iletisini verecektir. Eğer yanlışsa “**Sınavın yakında olmasını istiyor**” ya da “**Sınav zamanını unutmuş**” gibi yanlış iletiler çıkaracaksınız.

ETKİN DİNLEME NASIL ÖĞRENİLİR, GELİŞTİRİLEBİLİR?

- İletişim işlemlerinde çözümlene çok önemlidir. Ancak, doğru ya da yanlış düşündüğünüzü bilemezsiniz. Aynı derecede önemli olan, öğrencinin de size kendisini doğru mu, yanlış mı çözümlediğini bilememesidir. O da sizin aklınızı sizin onunkini okuyamadığınız gibi okuyamaz.
- Bu yüzden öğrencinin iletisini yanıtlamadan önce, onu doğru çözümlenip çözümlenmediğini anlamaya karar verdiğinizi düşünelim. Tek yapacağınız, çözümlene sonuçlarınızı kendi sözcüklerinizi kullanarak aşağıdaki gibi geri iletmektir.

ETKİN DİNLEME NASIL ÖĞRENİLİR, GELİŞTİRİLEBİLİR?

- “Yakında sınava gireceğin için kaygılısın.” Sizin geri iletinizi duyan öğrenci büyük bir olasılıkla “evet, doğru” diyecektir. O şimdi sizin de duyduğunuzu ve anladığınızı biliyordur.
- Bu geri iletim yöntemine “Etkin Dinleme” diyoruz. Etkili iletişim yöntemleri bu basamak ile tanımlanır.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ETKİN DİNLEME NASIL ÖĞRENİLİR, GELİŞTİRİLEBİLİR?

- Günümüzün çoğunu kaplayan dinlemeyi nasıl gerçekleştirmeliyiz? İyi dinleyici olmak için duymayı istemek gerekir. Ama bazı becerilere de ihtiyaç vardır. İyi bir dinleyici olmak için size dokuz önerimiz var:
 1. Konuşmacıya bakın,
 2. Kimsenin sözünü bölmeyin,
 3. Anlamaya odaklanın,
 4. O andaki ihtiyacı saptayın,
 5. Duygularınızı gözden geçirin,
 6. Yargınızı askıya alın,
 7. Belli aralıklarla özetleyin,
 8. Açıklayıcı sorular sorun,
 9. Daima dinlemeye öncelik verin.

ETKİN DİNLEME NASIL ÖĞRENİLİR, GELİŞTİRİLEBİLİR?

- Etkin dinlemenin etkili olabilmesi için öğretmenin bazı tutumlara sahip olması gerekir. Bunlar olmadan öğretmenler içtenlikten uzak ve yönlendirici olarak algılanırlar, hatta en doğru yapılan Etkin Dinleme bile öğrenciye yapay ve mekanik görünür.
1. Öğretmen, öğrencinin kendi sorunlarını çözebileceğine içtenlikle inanmalıdır. Öğrenci çözümü bulmakta yavaşsa yine yukarıdaki örnekte olduğu gibi yönleme güvenmeli, günler, haftalar, hatta aylar alsan bile, Etkin dinlemenin amacının çözüm bulmayı kolaylaştırmak olduğu unutulmamalıdır.
 2. Öğretmen, öğrencinin dile getirdiği duygu ve düşüncelerini, bir öğrencide olmaması gereken düşünceler saysan bile gerçekten kabul edebilmelidir. Öğrenciler bu duygularını açıkça dile getirip derinlemesine incelediklerinde onlardan kurtulabilirler.

ETKİN DİNLEME NASIL ÖĞRENİLİR, GELİŞTİRİLEBİLİR?

3. Öğretmen, duyguların genelde geçici ve anlık olduğunu bilmelidir. Etkin Dinleme, öğrencilerin duygudan duyguya atlamalarına ve duyguların açığa çıkarak boşaltılmasına yardımcı olur.
4. Öğretmen, öğrenciye sorunlarında yardımcı olmayı istemeli bunun için zaman ayırmalıdır.
5. Öğretmen sorunu olan her öğrenciyle birlikte olmalı ama kendi kimliğini korumalıdır. Öğrencinin sorunlarını kendininmiş gibi hissetmeli ancak kendi sorunu olmasına izin vermemelidir.
6. Öğretmenler öğrencilerinin sorunlarını paylaşmak ve konuşmaya başlamak için zorlanabileceklerini bilmelidirler. Etkin Dinleme, öğrencinin sorununa açıklık getirip derinine inmesine böylece kendini rahatça anlatmaya başlamasına yardımcı olur. Öğretmenler de konuşmak istedikleri zaman öğrenciye bunu açıkça söyleyip ona daha yararlı olabilecek bir başka kişiyi önermelidir.
7. Öğretmenler öğrencilerinin sorunlarının gizliliğine saygı duymalıdır. Çoğu zaman öğretmenler arasında çocukların sorunu açıkça konuşulur, oysa hiçbir danışmanlık ilişkisini bundan daha çabuk yok edemez.

- Atabek, E. (1995). *Çocuklar, Büyükler ve Tavşanlar*. Altın Kitaplar: İstanbul.
- Aydoğmuş, K. ve arkadaşları (1992). *Ana-Baba Okulu*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Baymur, F. (1994). *Genel psikoloji*. İnkılap Kitabevi.
- Clarke, J. I. (1996). *Çocuk Bakımı ve Eğitimi – I*. Papirüs Yayın Dağıtım: İstanbul.
- Yüksel Şahin, F. (2010). İletişim becerilerine genel bir bakış. *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*, Editör: Alim Kaya, Ankara: Pegem Akademi, 36-63.
- Gordon, Thomas (1996). *E.A.E. Etkili Anababa Eğitimi: Aile İletişim Dili*. Sistem Yayıncılık.
- Gordon, Thomas (1996). *E.A.E. Etkili Anababa Eğitiminde Uygulamalar*. Sistem Yayıncılık.
- Gordon, T., Aksay, E., & Özkan, B. (1993). *EÖE: Etkili Öğretmenlik Eğitimi*. YA-PA Yayınları.
- Maxwell, J. C., Dornan, J., & Dizman, D. (2007). *Etkili insan olmak*. Sistem Yayıncılık.
- Navaro, Leyla. *Beni Duyuyor Musun?* Ya-Pa yayınları: İstanbul.
- Dökmen, Ü. (1994). İletişim çatışmaları ve empati. *İstanbul: Sistem Yayıncılık*, 5, 153-156.
- Yavuzer, Haluk (1996). *Çocuk Eğitimi El Kitabı*. Remzi Kitabevi: İstanbul.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ